

**PRÆSIDENTEN
FOR
HØJESTERET**

Den 28. oktober 2021
J.nr. 21/24543
Init CTV/lch

Justitsministeriet

Strafferetskontoret

strafferetskontoret@jm.dk

naw@jm.dk

Høring over udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb) – Justitsministeriets sagsnr. 2021-731-0089

Højesteret fremkommer hermed med en udtalelse vedrørende udkastet til lovforslag om bl.a. underretning i sager om seksuelle overgreb, som Justitsministeriet har sendt i høring ved brev af 30. september 2021.

Efter lovforslaget vil retten i sager om seksuelle overgreb skulle underrette tiltalte og forurettede forud for offentliggørelsen af dommen. Underretningen vil skulle ske ved, at retten fremsender udskrift af dommen i den form, som vil blive offentliggjort på hjemmesiden, samt kopi af pressemeddelelser eller lignende, som indeholder en gengivelse af dommen. Det forudsættes i den forbindelse, at underretningen vil ske i rimelig tid forinden, så tiltalte og den forurettede har mulighed for at gøre sig bekendt med oplysningernes indhold forud for en eventuel medieomtale.

Højesteret bemærker – som Domstolsstyrelsen også har anført i sin udtalelse vedrørende lovforslaget – at den foreslåede ordning ikke sikrer, at tiltalte og forurettede er bekendt med indholdet af en dom forud for en eventuel medieomtale, idet dommen som udgangspunkt afsiges i et offentligt retsmøde, hvor pressen har mulighed for at være til stede. Det er samtidig væsentligt, at offentligheden informeres sagligt og relevant om dommens indhold ved rettens egen pressemeddelelse.

Højesteret bemærker endvidere, at de hensyn, der taler for, at tiltalte og forurettede skal underrettes om dommens indhold forud for offentliggørelse, ikke gør sig gældende i Højesteret i samme grad som i byretter og landsretter.

I Højesteret er der tale om en prøvelse i 3. instans, og der gives kun anketilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller der foreligger særlige grunde. Højesteret kan tage stilling til fortolkning af de straffebestemmelser, som påstås overtrådt, straffens udmåling, om der foreligger formelle fejl ved behandlingen i de tidligere instanser, og om det faktiske forhold, tiltalen angår, kan henføres under den lovbestemmelse, tiltalte påstås straffet for. Højesteret kan derimod ikke tage stilling til, om beviserne er rigtigt bedømt.

Højesteret har som landets øverste domstol en særlig rolle i samfundet. Højesteret har bl.a. til opgave at sørge for retsenhed og bidrage til afklaring i tilfælde, hvor retstilstanden er uklar. Højesteret lægger derfor stor vægt på, at der i videst muligt omfang og straks efter afsigelsen er offentlighed om de afgørelser, som Højesteret træffer.

Højesteret bør derfor være undtaget fra en eventuel bestemmelse om forudgående underretning af tiltalte og forurettede i straffesager om seksuelle overgreb.

Det bemærkes i den forbindelse, at Højesteret offentliggør alle sine domme på sin hjemmeside straks efter afsigelsen. Tiltalte og forurettede har mulighed for via hjemmesiden at gøre sig bekendt med datoen og tidspunktet for domsafsigelsen, hvis de ikke allerede har

modtaget underretning herom ved hovedforhandlingens afslutning, således at tiltalte og forurettede straks efter offentliggørelsen kan gøre sig bekendt med indholdet af dommen. Hensynet til tiltalte og forurettede må herved anses for at være tilstrækkeligt varetaget.

For yderligere at sikre underretning af tiltalte og forurettede kan det eventuelt overvejes at indføre en ordning, hvorefter retten ved domsafsigelsen sender dommen til tiltalte og forurettede via e-Boks.

Med venlig hilsen

Thomas Rørdam

højesteretspræsident

Justitsministeriet har ved brev af 30. september 2021 (sagsnr. 2021-731-0089) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Det er et retspolitisk spørgsmål, om der bør gennemføres strafskærpelser og indføres adgang til at forbyde udrejse for visse dømtede som foreslået med lovudkastet.

Landsretten finder på den baggrund alene anledning til at udtale sig om den del af lovudkastet, hvorved retten pålægges at underrette tiltalte og forurettede, inden retten offentliggør indholdet af en skyldkendelse eller en dom på rettens hjemmeside i en række nærmere angivne sager om seksuelle overgreb.

Spørgsmålet om underretning af (tiltalte og) forurettede har nær sammenhæng med pressens muligheder for at informere offentligheden om, hvad der sker på offentlige retsmøder. I den forbindelse spiller retternes pressemeddelelser en helt central rolle med henblik på at sikre offentligheden saglig og relevant information om domstolenes afgørelser og begrundelserne herfor. En pligt til at underrette (tiltalte og) forurettede, inden retten offentliggør indholdet af en skyldkendelse eller en dom på rettens hjemmeside – herunder en pligt til at fremsende en udskrift af skyldkendelsen/dommen i den form, som den vil blive offentliggjort på rettens hjemmeside – vil i praksis forringe pressens muligheder for at formidle sagens udfald på grundlag af rettens pressemeddelelse, mens nyhedsværdien fortsat er aktuel.

Det må i den forbindelse i sagens natur anses for udelukket, at underretningen til tiltalte/forurettede om skyldkendelsens/dommens udfald sker, før skyldkendelsen/dommen er afsagt. Den foreslåede ordning vil dermed heller ikke sikre, at den forurettede kender til indholdet af skyldkendelsen/dommen forud for en eventuel medieomtale. Såvel skyldkendelser som domme afsiges således i dag som udgangspunkt

i et offentligt retsmøde; for skyldkendelsers vedkommende i form af oplæsning af den fulde ordlyd. Tilstedeværende repræsentanter fra pressen vil herefter kende skyldkendelsens/dommens resultat og vil kunne viderebringe resultatet, uanset om forurettede har været til stede i retsmødet og dermed selv er blevet bekendt med indholdet af skyldkendelsen/dommen.

Danmarks Domstole opfordrede i januar 2020 Justitsministeriet til at nedsætte et udvalg om samarbejdet mellem medierne og domstolene. Et sådant udvalg vil kunne anmodes om at overveje og komme med forslag til, hvorledes hensynet til på den ene side pressens interesse i en hurtig og effektiv formidling af forhandlingerne i retsmøder, herunder via "liveblogging", og på den anden side hensynet til sagens parter, vidner, partsrepræsentanter og deltagende dommere og domsmænd/hævninger balanceres på en måde, der i en nutidig sammenhæng må anses som en samfundsmæssigt set hensigtsmæssig formidling af oplysninger i retssager. Den betydelige mediemæssige udvikling, der har været siden afgivelsen af betænkning nr. 1330/1997 om samarbejdet mellem retterne og pressen taler for, at retsplejelovens regler på dette område underkastes et grundigt udvalgsarbejde.

Landsretten kan i øvrigt tilslutte sig Domstolsstyrelsens bemærkninger vedrørende de udgiftsmæssige konsekvenser af lovudkastet.

Med venlig hilsen

Carsten Kristian Vollmer

Ellen Busck Porsbo

Vestre Landsret Præsidenten

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

8. oktober 2021

Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

J.nr.: 21/22725-2
Sagsbehandler: Lars B Olesen

Justitsministeriet har ved brev af 30. september 2021 (sagsnr. 2021-731-0089) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Landsretten er bekendt med høringssvarene afgivet af Østre Landsret og Dommerforeningen, og kan tilslutte sig disse. Landsretten kan endvidere, for så vidt angår spørgsmålet om udkastets økonomiske konsekvenser for domstolene, tilslutte sig Domstolsstyrelsens høringssvar.

Med venlig hilsen

Helle Bertung

Justitsministeriet

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
adm.kbh@domstol.dk
J.nr. 21/24938

Den 5. november 2021

Ved en mail af 30. september 2021 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om danske statsborgere (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og om underretning i sager om seksuelle overgreb).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at byretterne kan tilslutte sig Østre landsrets svar som anført nedenfor i kursiv.

Supplerende kan jeg tilføje, at jeg frygter, at mediernes dækning af sagers udfald vil blive forringet og i værste fald fejlagtig, fordi de af tidsmæssige grunde ikke vil kunne copy paste væsentlige bidrag til artiklerne direkte fra retternes pressemeddelelser, når de skal beskrive retsagens udfald. Dette vil kunne medføre unuancerede eller fejlagtige gengivelser af dommens resultat, hvilket ikke vil være til gavn for forurettede og i værste fald være med til at reducere tilliden til domstolene.

”Det er et retspolitisk spørgsmål, om der bør gennemføres strafskærpelser og indføres adgang til at forbyde udrejse for visse dømte som foreslået med lovudkastet.

Landsretten finder på den baggrund alene anledning til at udtale sig om den del af lovudkastet, hvorved retten pålægges at underrette tiltalte og forurettede, inden retten offentliggør indholdet af en skyldkendelse eller en dom på rettens hjemmeside i en række nærmere angivne sager om seksuelle overgreb.

Spørgsmålet om underretning af (tiltalte og) forurettede har nær sammenhæng med pressens muligheder for at informere offentligheden om, hvad der sker på offentlige retsmøder. I den forbindelse spiller retternes pressemeddelelser en helt central rolle med henblik på at sikre offentligheden saglig og relevant information om domstolenes afgørelser og begrundelserne herfor. En pligt til at underrette (tiltalte og) forurettede, inden retten offentliggør indholdet af en skyldkendelse eller en dom på rettens hjemmeside – herunder en pligt til at fremsende en udskrift af skyldkendelsen/dommen i den form, som den vil blive offentliggjort på rettens hjemmeside – vil i praksis forringe pressens muligheder for at formidle sagens udfald på grundlag af rettens pressemeddelelse, mens nyhedsværdien fortsat er aktuel.

Det må i den forbindelse i sagens natur anses for udelukket, at underretningen til tiltalte/forurettede om skyldkendelsens/dommens udfald sker, før skyldkendelsen/dommen er afsagt. Den foreslåede ordning vil dermed heller ikke sikre, at den forurettede kender til indholdet af skyldkendelsen/dommen forud for en eventuel medieomtale. Såvel skyldkendelser som domme afsiges således i dag som udgangspunkt i et offentligt retsmøde; for skyldkendelsers vedkommende i form af oplæsning af den fulde ordlyd. Tilstedeværende repræsentanter fra pressen vil herefter kende skyldkendelsens/dommens resultat og vil kunne viderebringe resultatet, uanset om forurettede har været til stede i retsmødet og dermed selv er blevet bekendt med indholdet af skyldkendelsen/dommen.

Danmarks Domstole opfordrede i januar 2020 Justitsministeriet til at nedsætte et udvalg om samarbejdet mellem medierne og domstolene. Et sådant udvalg vil kunne anmodes om at overveje og komme med forslag til, hvorledes hensynet til på den ene side pressens interesse i en hurtig og effektiv formidling af forhandlingerne i retsmøder, herunder via "liveblogging", og på den anden side hensynet til sagens parter, vidner, partsrepræsentanter og deltagende dommere og domsmænd/nævninger balanceres på en måde, der i en nutidig sammenhæng må anses som en samfundsmæssigt set hensigtsmæssig formidling af oplysninger i retssager. Den betydelige mediemæssige udvikling, der har været siden afgivelsen af betænkning nr. 1330/1997 om samarbejdet mellem retterne og pressen taler for, at retsplejelovens regler på dette område underkastes et grundigt udvalgsarbejde.

Landsretten kan i øvrigt tilslutte sig Domstolsstyrelsens bemærkninger vedrørende de udgiftsmæssige konsekvenser af lovudkastet".

Der henvises til J.nr. 2021-731-0089.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

strafferetskontoret@jm.dk
naw@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 29. oktober 2021
SAGSNR.: 2021 - 3283
ID NR.: 771019

Høring over forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb) – Justitsministeriets j.nr. 2021-731-0089

Ved brev af 30. september 2021 har Justitsministeriet anmodet Advokatrådet om en udtalelse til ovennævnte udkast til lovforslag.

Advokatrådet udtaler sig principielt ikke om straf og strafferammer.

Følgende bemærkninger angår derfor alene de dele af forslaget, der vedrører udrejseforbud og advokatbistand til forrettede for seksuelle overgreb forud for en eventuel anmeldelse til politiet.

Lovforslagets pkt. 2.4 - udrejseforbud

Som anført i bemærkningerne er der tale om et ganske indgribende tiltag. Det fremstår som en retlig nyskabelse at forbyde borgere at rejse ud af Danmark, og Advokatrådet kan – særligt i det lys – savne, at man i bemærkningerne helt generelt forholder sig til udenlandske, herunder nordiske, erfaringer i det omfang, sådanne måtte foreligge.

I bemærkningerne anføres, at et udrejseforbud kan gribe ind i den pågældendes ret til familieliv, uddannelse eller arbejde samt den pågældendes ret til fri bevægelighed efter EU-retten. Det forudsættes i bemærkningerne, at et udrejseforbud er foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser og EU-retten, ligesom muligheden for konkret at gøre undtagelse fra et idømt udrejseforbud vil blive administreret i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Advokatrådet bemærker i den forbindelse, at ikke alle domfældte har bolig i Danmark eller er danske statsborgere. Der kan opstå situationer, hvor domstolene skal forholde sig til, om en domfældt, der (uafhængigt af statsborgerskab) ikke bor i Danmark, skal afskæres fra at rejse til sit bopælsland, ligesom der kan opstå tilfælde, hvor en udenlandsk statsborger, der bor i Danmark, muligt hindres i at udrejse og dermed afskæres fra at rejse til eksempelvis det land, hvor den pågældende har sit statsborgerskab. Det fremgår ikke klart, hvordan situationer som disse forventes håndteret. Disse situationer bør efter Advokatrådets opfattelse beskrives nærmere i bemærkningerne.

Det bemærkes særskilt, at overtrædelse af et udrejseforbud efter § 236, stk. 7 (der bliver til stk. 10) vil være strafsanktioneret. En dom afsagt af danske domstole har således retsvirkning for en persons mulighed for at opholde sig på fremmed territorium. En overtrædelse kan muligt først blive opdaget, hvor domfældte har forladt Danmark, og hvor der således kan opstå spørgsmål om udlevering til Danmark til strafforfølgning. Også dette tilfælde bør beskrives i bemærkningerne.

Lovforslagets pkt. 2.7. - styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb

Advokatrådet imødeser at der fokuseres på ofres stilling i retslige processer, og selv om Advokatrådet ikke principielt udtaler sig om politiske spørgsmål, bakker Advokatrådet fuldt op om formålet med at øge beskyttelsen af ofre for seksuelle overgreb.

Forslaget giver imidlertid anledning til en overordnet bekymring af retssikkerhedsmæssig karakter i relation til bevissikring.

Det er centralt, at en person, som er forurettet, tillige har en funktion som vidne. Den pågældendes forklaring er således et væsentligt led i politiets efterforskning og vil ofte være et centralt bevis i en straffesag mod den person, som politiet mener er gerningsmand. Som det gør sig gældende ved håndtering af andre beviser (eksempelvis DNA, teledata, hastighedsmålinger m.v.), er det derfor afgørende, at påvirkningsfaktorer identificeres og italesættes, således at beviset enten ikke forringes eller fremstår med anden styrke end, hvad der er grundlag for. Retssikkerhed i denne henseende angår både, at skyldige bliver dømt, og at uskyldige går fri.

Det fremhæves i lovforslagets bemærkninger, at den første afhøring af forurettede har betydning for sagens efterfølgende vurdering. Advokatrådet er enig heri, og kan i den forbindelse henviser til bl.a. Svein Magnussen, *Vitnepsykologi 2.0*, (Abstrakt Forlag, Oslo, Norge, 2019).

Magnussen anfører s. 139, at den menneskelige hukommelse er sårbar. Den er udsat for mange påvirkninger, og det er derfor et vigtigt mål at udvikle efterforskningsprocedurer, som sikrer eller øger sandsynligheden for, at et vidnes forklaring om et hændelsesforløb stemmer overens med den ”historiske sandhed”. Det fremhæves af Magnussen, at sikring af en pålidelig forklaring bl.a. er et spørgsmål om at tilrettelægge en situation og en interviewprocedure. Mange faktorer kan modvirke ”optimal hukommelsespræstation”, og det er gennemgående, at afhørers adfærd har betydning. På side 108f, anføres endvidere, at vidner har en tendens til at inkorporere eksternt kundskab i hukommelsen. Sådan kundskab kan være direkte oplysninger om, hvad der er sket. Det kan også være indirekte antydninger af, hvad der kunne være sket. Det kan ske gennem spørgsmål og udtrykte forventninger i situationen, hvor historien skal genfortæles. Eksternt

kommunikation behøver ikke at være forkert. Pointen er, at der er tale om oplysninger, som vidnet ikke selv har registreret, og som derfor kan ”forurene” vidnets egen hukommelse om de hændelser, vidnet skal forklare om. På side 125 berører Magnussen, at vidner ikke bare genfortæller oplevelsen en gang. Vidnet aflægger flere forklaringer hos politi og gennem retssystemet. Dertil kommer, at vidnet også ofte gengiver sin forklaring privat. I forhold til forveksling anfører Magnussen, at har en sådan først fundet sted, vil vidnet gennem mange gentagelser få bekræftet en erindring, som får en høj subjektiv sikkerhed. Den subjektive sikkerhed, som udvikles over tid, må ikke forveksles med pålidelighed. Denne mekanisme, der ligger i hyppige genfortællinger, er efter Advokatrådets opfattelse en fejlkilde, der rækker videre end forvekslingssituationer.

Det er imidlertid Advokatrådets opfattelse, at politiet generelt i det konkrete efterforskningsarbejde er opmærksom på disse udfordringer og håndterer dem ved navnlig uddannelse af afhørere og en opmærksom tilrettelæggelse af de rammer, hvorunder en forklaring gives.

Kontakten til vidner er med andre ord et meget sårbart punkt i den bevissikring, som skal munde ud i et grundlag for at vurdere sagens videre forløb og i sidste ende kan danne grundlag for, at domstolene kan behandle sagerne på det kvalitativt bedst mulige grundlag. Dette er kendt lærdom – også for advokater. Således gælder der et helt generelt princip for advokaters virke i de advokatetiske regler pkt. 18.3, hvorefter ”En advokats dialog med et vidne skal altid ske på en måde, der er egnet til at understøtte, at vidnet så korrekt som muligt bidrager til sagens oplysning”.

Lovforslaget indebærer ligeledes, at der *forinden* kontakten med en efterforsker, der normalt er uddannet i afhøringsteknik i sager om overgreb, er en kontakt med en ”systemperson” i form af en advokat. Uanset advokaters høje faglighed vil der i selve genfortællingen til en advokat, inden vidnet eventuelt lader sig afhøre af politiet, ligge en *strukturel fejlkilde* i forholdet til vidnebeviset. Advokatrådet er derfor tilfredse med, at det i bemærkningerne er understreget, at advokaten ikke skal

efterprøve, om der er grundlag for at foretage anmeldelse. Advokatrådet kan imidlertid frygte, at der ikke i beskrivelsen af advokatens rådgivningsopgave er fuldt ud tilstrækkelig klarhed over, i hvilket omfang forurettede overhovedet skal gengive et detaljeret hændelsesforløb over for advokaten, idet eventuelle fejl i en sådan gengivelse på grund af psykologiske mekanismer vil kunne bide sig fast og på et senere tidspunkt være vanskelige at identificere.

Advokatrådet vil foreslå, at der til brug for de retningslinjer, som forudsættes udarbejdet, indhentes en faglig vurdering af ordningens grunddesign fra en vidnepsykologisk synsvinkel, så eventuelle strukturelle fejlkilder, der måske ikke er synlige for lægmand, identificeres og håndteres.

Det bemærkes i øvrigt, at en forsvarer i de konkrete sager ligeledes har til opgave at tryksteste beviserne. Det er således helt sædvanligt, at forsvareren ser på, hvor mange gange – og til hvem – et hændelsesforløb er beskrevet, så en vidneforklarings styrke kan vurderes. Med den foreslåede ordning kan en forsvarer derfor se sig nødsaget til at interessere sig for, hvad der har været af rådgivning *inden*, politiet noterer en forklaring. I en situation, hvor kontakten formaliseres, ser Advokatrådet derfor behov for, at der skabes meget tydelige rammer for den kontakt, som sker inden en afhøring gives til – og nedfældes/videooptages af – politiet, jf. herved tillige Advokatrådets høringssvar af 17. september 2021 til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Implementering af initiativer i aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023). Det svarer til protokoller for korrekt håndtering af andre beviser som DNA m.v. Herved neutraliseres i øvrigt risikoen for, at en forurettedes forklaring *svækkes* som følge af ordningen.

Derudover bemærker Advokatrådet, at der kan være uklarhed om i hvilket omfang bistandsadvokaten – i tilfælde af at der ikke indgives anmeldelse – skal eller må registrere og videregive oplysning om eksempelvis identiteten på den eventuelle gerningsmand. Der kan således være en indbygget konflikt mellem tavshedspligten på den ene side og den foreslåede pligt til at oplyse om ”de forhold, som har fået den

forurettede til at kontakte advokaten samt eventuelle årsager til, at den forrettede ikke ønsker at politianmelde forholdet”. Dette kan med fordel samtidig adresseres i bemærkningerne.

Advokatrådet har ikke i øvrigt bemærkninger og ser frem til at samarbejde vedrørende udarbejdelse af nærmere retningslinjer for bistandsadvokatens rolle og opgaver i forhold til forurettede.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
generalsekretær

From: Ulla Nielsen <un@bupl.dk>
Sent: 27-10-2021 17:15:13 (UTC +01)
To: £Strafferetskontoret (951s18) <Strafferetskontoret@jm.dk>
Cc: Høringssvar <hoeringssvar@bupl.dk>
Subject: Vedr. Høring over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Til Justitsministeriet
Strafferetskontoret

Tak for tilsendte høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven m.v. (styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn m.v.) af 30. september 2021.
BUPL har ingen bemærkninger til lovudkastet.

Med venlig hilsen

Ulla Nielsen
Juridisk konsulent

Dir.tlf.: 3546 5146
Mobil: 4139 3736
E-mail: un@bupl.dk

BUPL

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund
Sundkrogskaj 20, 2100 København Ø | Tlf: 3546 5000

bupl.dk

Fra: Høringssvar

Sendt: 1. oktober 2021 09:55

Til: Ulla Nielsen

Emne: VS: Høring over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Kære Ulla, er det dig, der skal kaste et blik på denne høring, selvom den er vist er lidt uden for vores område

KH Charlotte

Med venlig hilsen

Høringssvar

E-mail: hoeringssvar@bupl.dk

BUPL

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund
Sundkrogskaj 20, 2100 København Ø | Tlf: 3546 5000

bupl.dk

Fra: BUPLmail <bupl@bupl.dk>

Sendt: 30. september 2021 14:21

Til: Høringssvar <hoeringssvar@bupl.dk>

Emne: VS: Høring over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Med venlig hilsen

Afdelingspostkasse

BUPL

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund
Sundkrogskaj 20, 2100 København Ø | Tlf: 3546 5000

E-mail: bupl@bupl.dk

bupl.dk

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>

Sendt: 30. september 2021 14:16

Emne: Høring over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Se venligst vedhæftede filer.

Med venlig hilsen

JUSTITSMINISTERIET

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

28.10.2021
J.nr. 3.7.27/SOK

Børnerådet bifalder en øget strafferetlig beskyttelse af børn mod seksuelle overgreb, men efterlyser mere forskning

Børnerådet har modtaget en høring over ændringer i straffeloven mv., der har til formål at beskytte børn mod seksuelle overgreb. I det følgende vil vi kommentere på udvalgte dele af lovforslaget:

- Udvidelsen af området for voldtægt (straffelovens § 216, stk. 2), således at børn under 15 år aldrig kan samtykke til samleje med en person, der er fyldt 22 år. Vi er positive over for denne stramning af reglerne, men kan være bekymret for, om det udgør en tilstrækkelig beskyttelse af de 12-14 årige.
- Forbuddet mod sexdukker, der fremstår som børn. Vi kan stadig ikke på det foreliggende vidensgrundlag anbefale en kriminalisering, og vi er uforstående over for, at der ikke er indhentet seneste viden på området.
- Mere hjælp og støtte i form af advokatbistand til ofre for seksualforbrydelser. Vi bifalder dette tiltag, men efterlyser efteruddannelse til bistandsadvokaterne, så de opnår større indsigt i, hvordan de inddrager og samtaler med børn udsat for seksuelle overgreb. Derudover anbefaler vi, at bistandsadvokatens kompetencer udvides til også at føre sagerne videre hos Erstatningsnævnet.

Udvidelse af voldtægtsbestemmelsen

At have samleje med et barn under 12 år bliver i dag straffet som voldtægt.¹ Et barn, der ikke er fyldt 12 år, kan strafferetligt set aldrig samtykke til samleje. Er barnet over 12 år, men under den seksuelle lavalder på 15 år, kan der straffes for samleje med en mindreårig, men ikke nødvendigvis for voldtægt.² Hvis der samtidig skal straffes for voldtægt, kræver det, at der kan føres bevis for, at den 12-14 årige ikke samtykkede til samlejet.³

Med lovforslaget ønsker man at øge beskyttelsen af de 12-14 årige. Man vil "automatisk" straffe for voldtægt, hvor den ene part er 12-14 år, og den anden part er 22 år eller derover.

¹ Jf. straffelovens § 216, stk. 2.

² Jf. straffelovens § 222.

³ Jf. straffelovens § 216, stk. 1.

Med andre ord vil en 12-14 årig aldrig kunne samtykke til samleje med en person, der er fyldt 22 år.

Børnerådet bifalder, at der med lovforslaget bliver taget politisk stilling til, hvornår børn kan samtykke til samleje og med hvem. Vi er helt enige i, at et forhold mellem en 14-årig og en 22-årig pr. definition er så uligeværdigt, at der aldrig kan siges at foreligge et frivilligt samtykke fra barnet til et seksuelt forhold. Vi kan dog ikke på det foreliggende grundlag vurdere, om det udgør en tilstrækkelig beskyttelse af de 12-14 årige. Vi savner grundigere overvejelser om, hvorvidt det er nødvendigt med en aldersforskel på minimum otte år, før et seksuelt forhold pr. definition er uligeværdigt.

Børnerådet støtter lovforslaget, der utvivlsomt giver en bedre beskyttelse end før, men anbefaler, at eksempelvis Straffelovrådet hurtigst muligt får til opgave at overveje, hvorvidt man med lovforslaget har opnået en tilstrækkelig beskyttelse af de 12-14 årige børn og unge.⁴

I den forbindelse er det helt afgørende, at Straffelovrådet får til opgave at tage hensyn til de børn, der skal beskyttes mod seksuelle overgreb, jf. Børnekonventionens art. 34, men at der samtidig også skal være plads til at unge, alt efter deres alder og modenhed, kan udtrykke, undersøge og udleve deres seksualitet, jf. Børnekonventionens art. 24.⁵

En væsentlig årsag til, at Børnerådet anbefaler en grundig undersøgelse af området, er, at vi forudser, at en lang række situationer – og formentligt de allerfleste – vil falde uden for den nye bestemmelse.

Det skyldes, at bestemmelsen kræver, at gerningsmanden har forsæt i forhold til barnets alder, dvs. at gerningsmanden skal være vidende om, at barnet er under 15 år. Vi forudser, at der vil være en lang række tilfælde, hvor den 12-14 årige vil lyve sig ældre. Dertil kommer, at mange forhold i dag starter online, hvor det er endnu nemmere at lyve om sin alder. Vi anerkender, at et seksuelt forhold mellem en 14-årig og en 22-årig allerede er strafsanktioneret, jf. straffelovens § 222, men kan være bekymrede for, at den 22-årige i langt de fleste tilfælde vil blive frikendt for voldtægt efter den nye straffelov § 216, stk. 2, 2. pkt., fordi barnet mere eller mindre åbenlyst har foregivet at være ældre.

Det er vores forventning – og bekymring – at den nye bestemmelses primære kerneområde vil blive begrænset til sager, hvor gerningsmanden utvivlsomt kender til barnets alder. Dette vil eksempelvis være sager, hvor der eksisterer et familie- eller lærer/elevforhold mellem barnet og gerningsmanden. Efter vores vurdering vil øvrige sager falde uden for bestemmelsen grundet det strenge forsætskrav.

⁴ Straffelovrådet tog i deres [betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse](#) alene stilling til, hvorvidt det var nødvendigt med fortsat at opretholde kriminaliseringen i straffelovens § 216, stk. 2, og § 222. Det var ikke en del af deres [kommissorium](#) at overveje, hvorvidt der var behov for yderligere stramning af reglerne.

⁵ Se eksempelvis General Comment no. 4 om unges helbred og udvikling, para. 2.

Forbud mod sexdukker, der fremstår som børn

Lovforslaget indeholder et forslag om forbud mod sexdukker, der fremstår som børn. Spørgsmålet om kriminalisering af sådanne dukker har været diskuteret politisk i flere år. Sexologisk Klinik er to gange blevet anmodet af Justitsministeriet om at afgive en udtalelse om, hvorvidt besiddelse af sexdukker, der ligner børn, kan lede personer til at begå seksuelle overgreb på børn, eller om en sådan besiddelse kan afholde personer med seksuelle tanker om børn fra at begå overgreb på børn. Den første udtalelse blev afgivet i marts 2017, og den anden blev afgivet i februar 2020. Sexologisk Klinik konkluderede begge gange bl.a., at der efter deres opfattelse ikke var videnskabelige undersøgelser, der direkte belyste de stillede spørgsmål. Udtalelserne indeholdte dog en beskrivelse af andre undersøgelser, der var relevante for spørgsmålene samt overvejelser om, hvilken betydning dette kunne have for de stillede spørgsmål.

Børnerådet blev i 2017 bedt om at udtale sig om problemstillingen med udgangspunkt i udtalelsen fra Sexologisk Klinik. Børnerådet anbefalede på den baggrund ikke en kriminalisering af sexdukker, der ligner børn, men opfordrede til yderligere forskning på området, så eventuelle sammenhænge mellem brug af sådanne dukker og online og kontaktovergreb blev bedre belyst. Se udtalelsen [her](#) og nedenfor.

Justitsministeriet har oplyst, at de ikke i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget har indhentet udtalelser fra Sexologisk Klinik, og at de ikke er bekendte med nyere forskning på området. I stedet er forbuddet i lovforslaget begrundet med, at Justitsministeriet finder, at der er behov for at sende et klart signal, om at seksuelle overgreb mod børn på ingen måde kan accepteres. Det angives også, at børn ikke skal seksualiseres i en grad, at de gøres til genstand for virkelighedstro dukker, der er skabt med et seksuelt formål for øje.

Børnerådet mener imidlertid ikke, at en kriminalisering bør gennemføres for at sende et signal, hvis vi ikke kender konsekvenserne. For Børnerådet er det afgørende, at en eventuel kriminalisering af dukkerne sker på baggrund af viden om, at det vil kunne mindske risikoen for seksuelle overgreb på børn. Derfor er Børnerådet uforstående overfor, at der ikke er indhentet en opdateret udtalelse fra Sexologisk Klinik, da det bør være afgørende for spørgsmålet om kriminalisering af området, at den forskningsmæssige tvivl om eventuelle sammenhænge mellem brug af dukkerne og risikoen for overgreb er bedre belyst, end den hidtil har været.

Dette er også i tråd med anbefalingerne fra FN's Børnekomité, der i relation til Børnekonventionens art. 34 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og misbrug anbefaler, at medlemsstaterne "first must undertake studies to determine the nature, scope, and causes of sexual exploitation and sexual abuse" og først derefter lader denne viden danne grundlag for politikker og lovgivning.⁶

⁶ John Tobin m.fl., The UN Convention On The Rights Of The Child: A Commentary, s. 1334, fodnote 158

Børnerådet kan således stadig ikke på det foreliggende vidensgrundlag anbefale kriminalisering af sexdukker, der ligner børn, men vi vil igen opfordre til, at der forskes i området. Vi henholder os således til vores tidligere udtalelse, som er gengivet nedenfor.

Derudover vil vi opfordre til, at Justitsministeriet pålægges at følge udviklingen i forskningen på området, så eventuel lovgivning kan afspejle de forskningsmæssige fund omkring konsekvenser af brug af dukkerne. Dette gælder i høj grad også, hvis lovforslaget vedtages, således at forbuddet kan ophæves, hvis nyere forskning peger på, at brugen af sexdukker, der ligner børn, kan have en præventiv effekt i forhold til seksuelle overgreb mod børn.

Børnerådet anbefaler ikke kriminalisering af børne-sexdukker

27-04-2017

Børnerådets udtalelse vedrørende sexdukker, der ligner børn, og fiktiv børnepornografi.

Justitsministeriet
Politi- og strafferetsafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

27.04.2017
J.nr. 3.4.4./sbd

Børnerådet er blevet bedt om at udtale sig om problemstillingen vedrørende sexdukker, der ligner børn, og fiktiv børnepornografi med udgangspunkt i udtalelsen fra Sexologisk Klinik og Visitations- og Behandlingsnetværket. Det centrale spørgsmål i forbindelse med denne problemstilling er, hvorvidt børne-sexdukker og fiktiv børnepornografi har en forebyggende eller optrappende effekt på seksuelle kontaktovergreb mod børn.

Det er en svær problemstilling med stærke moralske aspekter, men i den følgende udtalelse forholder Børnerådet sig udelukkende til den viden, som er fremlagt i høringsmaterialet og fokuserer på beskyttelseshensynet til børnene.

Børnerådet refererer til FN's Børnekonvention – i særlig grad artikel 34. Denne artikel omhandler barnets ret til beskyttelse mod seksuel udnyttelse og mishandling, herunder prostitution og medvirken til pornografi.

Med henvisning til den grundige afsøgning af det forskningsmæssige felt inden for problemstillingen, som Sexologisk Klinik har foretaget, har Børnerådet følgende kommentarer.

Først og fremmest vil Børnerådet understrege, at det er vigtigt, at der forskes yderligere på feltet, således at den usikkerhed, som fremgår tydeligt af litteratursøgningen, mindskes. Børnerådet hæfter sig ved spørgsmålet om, hvorvidt der synes at være en sammenhæng mellem brug af fiktiv børnepornografi og børne-sexdukker og graden af online eller kontaktovergreb på børn. En sådan sammenhæng er ikke tydeligt belyst i videnskabelige undersøgelser.

Det fremgår af litteratursøgningen, at der er en højrisikogruppe af børnepornobrugere, som begår kontaktovergreb efter brug af børneporno. Faktorer, der spiller ind her, er seksuel interesse i børn, adgang til børn, højt niveau af antisocialitet og mangel på psykologisk hæmning for den seksuelle interesse. De fleste brugere af børnepornografi progredierer dog ifølge forskningen ikke til kontaktovergreb på børn.

En tilsvarende højrisikobeskrivelse fremgår ikke i forhold til brugere af fiktiv børnepornografi, og der synes at mangle en yderligere videnskabelig afsøgning af, hvad der karakteriserer disse brugere. Det fremgår ikke af forskningen, hvad den fiktive børnepornografi og brug af børne-sexdukker kan føre med sig af øget overgrebsaktivitet for personer med seksuel interesse for børn og tidligere domme for seksuelle overgreb på børn.

Børnerådet lægger vægt på, at der henvises til en undersøgelse, hvor man har forsøgt at definere forskellen på børnepornobrugere og brugere af fiktiv børnepornografi. De 11 specialister, der er blevet spurgt i denne undersøgelse, finder, at man bør være forsigtig med at kriminalisere brugere af fiktiv børnepornografi, dels idet der er meget individuelle karakteristika for denne gruppe mennesker, dels fordi der kan være risiko for skadevirkninger forbundet hermed. Her henvises til flere undersøgelser, der har vist en sammenhæng mellem frigivelse af porno i 1960'erne og et drastisk fald i seksuelle overgreb. På den baggrund kan Børnerådet frygte, at kriminalisering af besiddelse af børne-sexdukker samt fiktiv børnepornografi kan føre til flere online overgreb eller kontaktovergreb på børn.

Børnerådet kan derfor på nuværende tidspunkt ikke anbefale en kriminalisering af besiddelse af børne-sexdukker eller fiktiv børneporno, men vil opfordre til yderligere forskning på området, så eventuelle sammenhænge mellem brug af børne-sexdukker/fiktiv børneporno og online overgreb og kontaktovergreb bliver bedre belyst.

Med venlig hilsen

Per Larsen
Formand for Børnerådet

Trine Krab Nyby
Souschef

Mere hjælp og støtte til ofre for seksualforbrydelser

Børnerådet bifalder, at ofre for seksualforbrydelser med lovforslaget får ret til mere hjælp og støtte fra deres bistandsadvokat. Konkret medfører forslaget, at ofre for seksualforbrydelser får mulighed for at få vejledning fra en bistandsadvokat, forinden der sker en eventuelt anmeldelse til politiet.

Børnerådet vil dog gerne påpege vigtigheden i kvaliteten af indsatsen fra bistandsadvokaten. Det er helt afgørende, at de bistandsadvokater, der er udpeget til at tage sig af disse sager, har kendskab til, hvordan man inddrager og samtaler med børn og unge i krise. Vi foreslår derfor,

at efteruddannelse med dette fokus er et krav for at blive optaget på politiets lister over bistandsadvokater.

At efteruddanne bistandsadvokaterne i at samtale med børn i krise vil være i overensstemmelse med FN's Børnekonvention art. 34 om beskyttelse af børn mod alle former for seksuel udnyttelse og misbrug. Ifølge FN's Børnekomité pålægger artiklen medlemsstaterne at uddanne bl.a. politi, socialrådgivere og bistandsadvokater i, hvordan man modtager, analyserer, efterforsker og retsforfølger anklager om seksualforbrydelser mod børn på en børnevenlig måde.⁷

Lovforslaget indebærer også, at ofre for seksuelle overgreb får mulighed for at få en opfølgende samtale med bistandsadvokaten efter domsafsigelsen. Børnerådet støtter dette tiltag, men finder det uhensigtsmæssigt, at bistandens opgave herefter afsluttes. Hvis sagen skal for Erstatningsnævnet, skal offeret starte sagen forfra med en ny advokat og selv betale advokatens salær, hvilket (særligt for det unge offer) kan indebærer såvel en psykisk belastning og en gentraumatisering såvel som en økonomisk umulighed. For at skåne barnet for dette skifte anbefaler Børnerådet, at bistandsadvokatens opgaver udvides til at rådgive om og eventuel føre sagen ved Erstatningsnævnet.

Med venlig hilsen

Agi Csonka
Formand

Lisbeth Sjørup
Sekretariatschef

⁷ John Tobin m.fl., The UN Convention On The Rights Of The Child: A Commentary, s. 1340, fodnote 203.

Att: Natasja Walbom

strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

28. Oktober 2021

Vedr. Sagsnummer 2021-731-0089

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb)

Børns Vilkår vil først og fremmest takke for justitsministeren og Justitsministeriets fokus på og prioritering af at beskytte børn mod seksuelle overgreb.

På BørneTelefonen er vi dagligt i kontakt med børn, som oplever svigt og forskellige former for overgreb. Ved overgreb og andre ulovligheder spørger vi barnet, om de vil opgive deres anonymitet, så vi kan hjælpe dem videre til vores bisidderafdeling, som kan hjælpe med politianmeldelse, kontakt til andre relevante myndigheder og sikre, at de kender deres rettigheder og kan få hjælp.

Vi er derfor bekendt med de traumer samt skammen og skylden, som børn og unge går med, når de har oplevet seksuelle overgreb.

Udover de forskellige lovforslag i høringen, vil Børns Vilkår derfor anbefale, at børns kendskab til egne rettigheder øges.

Vores yderligere kommentarer til lovforslaget findes nedstående og I er velkomne til at kontakte os, hvis I har yderligere spørgsmål.

Venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør

Ad punkt 2.1. Ændring af straffelovens § 216, stk. 2 om samleje med et barn

Børns Vilkår er overordnet tilhængere af stærkere retningslinjer, men er bekymrede for effekten af lovgivningen i praksis. Dette er blandt andet baseret på det store spænd der er i børn og unges kognitive udvikling - både på tværs af alder og individ. Disse bekymringer omhandler både de foreslåede aldre, lovgivningen i praksis samt utilsigtede konsekvenser.

1. Forskning og domsanalyse

Den øgede beskyttelse af de 12-14 årige forudsætter, at gerningsmanden har haft forsæt i forhold til barnets alder, dvs. at gerningsmanden skal være vidende om, at barnet er under 15 år. Dette strenge forsætskrav vil formegentligt medføre, at en lang række situationer – og formegentligt de allerfleste – vil falde uden for bestemmelsen. Dette eksempelvis i situationer, hvor barnet lyver sig ældre. Her vil den 22-årige blive straffet for samleje en mindreårig, jf. straffelovens § 222, men ikke for voldtægt efter den nye § 216, stk. 2, 2. pkt.

Børns Vilkår anbefaler, at den eksisterende forskning undersøges og at der udarbejdes en domsanalyse af, hvor meget der i praksis kræves, før en anklaget dømmes efter den nye § 216, stk. 2, 2. pkt. således at det strenge forsætskrav på længere sigt kan lempes. I samme ombæring anbefales det, at der i lovforslaget tilføjes at loven skal evalueres efter en 1-2 årig periode, hvor ovenstående klarlægges.

2. Løft af nedre aldersgrænse

For det første mener vi, at lovgivningen skal beskytte majoriteten af børn og ikke – som i dette tilfælde - ændres til at beskytte de tilfælde, hvor f.eks. et kærestepar er 14 og 16 år gamle. Hvis lovgivningen gennemføres, vil vi understrege, at spændet i social, kognitiv og seksuel udvikling i de yngre teenageår fra 12 til 13 eller til 15 er meget højt. Det udvikler sig hurtigt i disse år, men er også varierende fra barn til barn. Hvis lovgivningen gennemføres, mener vi, at den nuværende grænse på 12 år er for lav ift., hvad der forventes af modenhed til at kunne samtykke til samleje – og i alle tilfælde hvis den anden part er 21 år, som lovforslaget lægger op til.

Børns Vilkår anbefaler, at loftet for aldersgrænsen i straffelovens § 216, stk. 2, stk.1 hæves fra 12-15 årige i dag til 13-15 årige.

3. Sænkning af loft

For det andet, forstår vi Justitsministeriets juridiske forudsætning for at sætte loftet til 22 år, men må pointere, at denne juridiske logik ikke er i overensstemmelse med børn og unges udvikling.

Børns Vilkår anbefaler, at loftet fra 22 år sænkes til 20 år.

4. Lovgivning i praksis

Vores tredje bekymring beror på risikoen for, at 22-års grænsen vil blive anvendt rigidt, således at sager om voldtægt grundet uligevægtige forhold – men hvor tiltalte ikke er 22 - afvises af anklagemyndigheden eller behandles forskelligt af anklagemyndighedens regionale enheder. Dette kunne være i tilfældet af en voldtægt af en 12-årig begået af en 21-årig.

Børns Vilkår anbefaler, at det præciseres i lovgivningen eller bemærkningerne, at sagen skal bero på en konkret vurdering, hvorfor en 21-årig også skal kunne dømmes for voldtægt af en 12-årig, da vi ikke mener, at en 12-årig frivilligt kan samtykke til samleje med en 21-årig grundet det yderst uligevægtige forhold.

5. Utilsigtede konsekvenser

For det fjerde, vurderer vi, at der kan være utilsigtede konsekvenser i form af, at samfundsopfattelsen af, hvornår et barn på 12-15 år kan samtykke ændres. Ved at fastsætte et konkret loft for alder, kan det mistolkes af borgere som, at 12-15-årige kan samtykke til samleje, hvis den anden person er under 22 år.

Børns Vilkår anbefaler, at det i offentligheden præciseres, at lovgivningen ikke beskytter mindre mod overgreb end før, men udelukkende er tilsigtet forhold mellem kognitivt jævnaldrende.

Ad punkt 2.2. Skærpelse af straffen for andre seksuelle overgreb end samleje begået mod børn under 15 år

I Børns Vilkår er vi enige i, at den nuværende straf for seksuelt overgreb andet end samleje er lav sammenlignet med de fysiske og psykiske konsekvenser et tillidsbrud og overgreb har på børn.

Ad pkt. 2. 2. 1 Gældende ret, fremgår følgende: "Der skal normalt være tale om *direkte berøring* mellem i hvert fald den enes kønsdel og den andens legeme. Som eksempler på anden kønslig omgængelse kan nævnes oralt samleje, kys mv. på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skeden og manipulation af lem." (vores kursevering).

I Børns Vilkår, får vi henvendelser fra børn, som via BørneTelefonen berette om overgreb begået online. Dette er ofte hvor – som i fysiske tilfælde - hvor overgrebspersonen grundet mental overlegenhed eller trusler tvinger forurettede til at begå fysiske overgreb mod sin egen krop eller fx søskende, som bl.a. kom i mediernes søgelys om hurtcore-sagerne.

Selvom overgrebene, manipulationen eller tvangen er foregået online, er konsekvenserne for det forurettede barn ikke mindre, hvorfor vi mener, at overgrebet skal sidestilles med fysisk.

Børns Vilkår anbefaler, at ændringen i lovforslaget om fremadrettet inkluderer seksuelle overgreb begået online.

Ad 2.3. Forbud mod sexdukker, der fremstår som børn

Børns Vilkår er altid imod seksualisering af børn.

Vi har i Børns Vilkår ikke formålet at finde forskning der hverken be- eller afkræfter om køb og anvendelse af sexdukker har en præventiv eller skadelig effekt på overgreb mod børn. Vi vil derfor understrege vores bekymring for, at forbud mod sexdukker der fremstår som børn, risikerer at have en skadelig effekt på børn.

Børns Vilkår anbefaler, at dialog med Sexologisk Klinik fortsætter, så der er forskningsbelæg for et forbud, for at undgå, at forbuddet har den modsatte effekt, hvor flere børn udsættes for seksuelle overgreb.

Ad 2.7. Styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb

Børns Vilkår støtter forslaget om vejledning af en bistandsadvokat før anmeldelse samt mulighed for en opfølgende samtale i forbindelse med retssagen.

Ad 2.7.3.2. Opfølgende samtale i forlængelse af retssagen

Domstolsprøvelse, vidneudsagn, at skulle berette om en traumatisk oplevelse samt eventuelt se den tiltalte i retten, er i de fleste tilfælde psykisk hårdt for den forurettede. Dette især når det gælder børn og unge, som ikke nødvendigvis tidligere har stiftet bekendtskab med domstolene, politiet og den voksne verden, som en retssag er.

At skulle genfortælle det hele og sætte en ny advokat ind i sagen, sagsakter, vidneforklaringer mv ved en eventuel sag ved Erstatningsnævnet, vurderer vi, vil være en ekstra – og måske uoverskuelig – byrde og unødvendig retraumatisering af barnet eller den unge.

Børns Vilkår anbefaler, at bestemmelsen også indebærer, at den beskikkede advokats opgaver udvides til at omfatte en eventuel sag ved Erstatningsnævnet, hvis denne er kompetent indenfor erstatningsret eller at vedkommende som minimum kan deltage i det første møde med erstatningsadvokaten for at overlevere så hensynsfuldt som muligt uden at barnet retraumatiseres.

Om bistandsadvokater

At snakke med et barn og få dennes tillid er ikke naturligt for alle bistandsadvokater. Dette kan være en hindring for sagens oplysning og derved sagens afgørelse.

Børns Vilkår anbefaler, at alle bistandsadvokater tilbydes efteruddannelse i børneinddragelse og at de, som modtager denne efteruddannelse modtager en tydelig mærkning, hvor forældre og børn kan se, at de har erhvervet sig disse kompetencer.

Center for Voldtægtsofre, Aarhus Universitetshospital har drøftet lovforslaget med Center for Seksuelle Overgreb, Rigshospitalet, som vi deler vores videnscenterfunktion med. De to besvarelser vil derfor være enslydende. Center for Voldtægtsofre, Aarhus har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Forslaget om ret til vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet rammer et behov, som vi som voldtægtscenter kan genkende, hvorfor vi som udgangspunkt ser lovforslaget som yderst relevant og kærkomment.

Såfremt lovforslaget vedtages, kan der dog være en bekymring for, dels om der er bistandsadvokater nok til at løfte opgaven, idet vi ofte erfarer fra de forurettede, at de har svært ved at komme i kontakt med deres bistandsadvokater, og at kontakten er mangelfuld, og dels om bistandsadvokaterne har den fornødne viden omkring seksuelle overgreb og traumereaktioner til at varetage vejledningen på en måde, som opleves hensigtsmæssig for forurettede. Dertil kommer et behov for at få defineret omfanget af vejledningen (samt beskrevet muligheden for tolkebistand) og ikke mindst at oplyse om forurettede om muligheden.

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato: 26. oktober 2021

Bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v.

Rigshospitalet har haft udkastet i høring hos Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb, som har ønsket at knytte nogle bemærkninger til udkastet vedrørende ændring af retsplejelovens § 741 a, stk. 4.

Det kan oplyses, at Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb har drøftet den pågældende bestemmelse med Center for Voldtægts ofre på Aarhus Universitetshospital, hvorfor der kan forekomme enslydende høringssvar.

Forslaget om ret til vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet rammer et behov, som Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb kan genkende, hvorfor centret som udgangspunkt ser lovforslaget som yderst relevant og kærkomment.

Såfremt lovforslaget vedtages, kan der dog fra Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb være en bekymring for, dels om der er bistandsadvokater nok til at løfte opgaven - idet centret ofte erfarer fra de forurettede, at de har svært ved at komme i kontakt med deres bistandsadvokater, og at kontakten er mangelfuld - og dels om bistandsadvokaterne har den fornødne viden omkring seksuelle overgreb og traumereaktioner til at varetage vejledningen på en måde, som opleves hensigtsmæssig for forurettede. Dertil kommer et behov for at få defineret omfanget af vejledningen, samt beskrevet muligheden for tolkebistand, og ikke mindst at oplyse om forurettede om muligheden.

Med venlig hilsen

Cecilie Borup-Buch
Juridisk Specialkonsulent

Justitsministeriet

Sendt til: strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

Dato den 28. oktober 2021

Høringsvar over lovforslag om styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb. J.nr. 2021-731-0089.

Vesterbrogade 32
1620 København V

Telefon 33 43 70 00
mail@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

Dok.nr. D-2021-034186

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar. Dette høringssvar er udarbejdet i samarbejde med Danske Advokaters fagudvalg strafferet og straffeprocessen.

Overordnede bemærkninger

Danske Advokater støtter generelt formålet med lovforslaget, som er at beskytte børn mod seksuelle overgreb.

Vi har dog nogle konkrete bemærkninger til dele af lovforslaget, som bør indgå i overvejelserne.

Bemærkninger til de enkelte forslag:

Ændring af straffelovens § 216, stk. 2, om samleje med et barn

Efter straffelovens § 216, stk. 2, straffes for voldtægt med fængsel indtil 12 år den, der har samleje med et barn under 12 år. Ved lovforslaget foreslås det, at § 216, stk. 2, ændres således, at bestemmelsen, udvides til at omfatte tilfælde, hvor en person, der er fyldt 22 år, har samleje med et barn under 15 år. Aldersgrænsen på 22 år er fastsat ud fra, at aldersgrænsen for at opnå et tiltalefrafald for overtrædelse af straffelovens § 222 nu er 22 år.

Efter gældende regler vil det indgå som et hensyn ved sanktionsfastsættelsen, hvis aldersforskellen er stor – og jo større, jo skærpende, så området er allerede dækket af den skitserende praksis vedrørende § 222.

Danske Advokater efterspørger noget empirisk grundlag fx i form af opgørelser eller oplysninger om sager vedr. straffelovens § 222 med ofre mellem 12-15 år, som viser et behov for yderligere kriminalisering og ny lovgivning på området.

Skærpelse af straffen for andre seksuelle overgreb end samleje begået mod børn under 15 år

Justitsministeriet anfører, at straffniveauet for seksuelle overgreb begået mod børn er betydeligt lavere, hvis der er tale om andre seksuelle overgreb end samleje, end hvis der er tale om fuldbyrdet samleje. Således er udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje med et barn under 12 år, eller med et barn under 15 år ved udnyttelse af psykisk eller fysisk overlegenhed, 3 år og 6 måneders fængsel. Når der er tale om andet seksuelt forhold end samleje, ses der i praksis eksempler på, at der er udmålt ned til 3-4 måneders fængsel.

Med lovforslaget forudsættes det således, at straffen for seksuelle overgreb mod børn i medfør af straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 2, og § 225, jf. § 222, forhøjes med 50 pct. i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene i sådanne sager.

Danske Advokater bemærker, at ved at indføre en strafskærpelse for alle tilfælde og med en så markant skærpelse som 50 pct. er, vil det i praksis betyde, at fx afsoning med fodlænke bliver udelukket også for nogle af de mindre grove tilfælde.

Det er her værd at bemærke, at andre seksuelle overgreb end samleje spænder meget vidt fra de helt grove tilfælde til mindre grove tilfælde.

Mulighed for at give udrejseforbud til personer, der er dømt for seksualforbrydelser begået mod børn

Med lovforslaget foreslås, at der indsættes en bestemmelse, således at personer, der dømmes for seksualforbrydelser begået mod børn, ved dommen kan gives et udrejseforbud, som indebærer, at den dømte forbydes at forlade Danmark i et nærmere bestemt tidsrum. Et udrejseforbud vil med forslaget kunne gives, når det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person, herunder om tidligere kriminalitet, må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed i udlandet, og at forbuddet vil være egnet til at forebygge denne fare.

Det er endvidere foreslået, at et udrejseforbud gives for en tidsbegrænset periode fra 1 til 5 år fra endelig dom. Et forbud vil skulle være proportionalt med den begåede kriminalitet, og i den forbindelse vil den tidsmæssige udstrækning af et forbud skulle indgå i proportionalitetsvurderingen. Det foreslås, at politiet under særlige omstændigheder vil kunne meddele tilladelse til, at en person, der er meddelt forbud efter den foreslåede § 236, stk. 1, nr. 5, kan foretage en specifik rejse.

Danske Advokater gør opmærksom på, at et udrejseforbud er en særdeles indgribende foranstaltning i menneskers frie bevægelighed, uanset om de måtte være dømt for en forbrydelse. Det kan være meget indgribende fx i forbindelse med arbejde og job i udlandet. Det kan derfor være svært at forestille sig, at der vil blive givet udrejseforbud i andre end de groveste sager.

Danske Advokater bemærker, at såfremt den dømte er så farlig, og der er fare for nye lovovertrædelser af lignende beskaffenhed (i udlandet eller i Danmark), må der alt andet lige være behov for behandling eller forvaring. Og det fremgår af lovforslaget, at udrejseforbuddet forlænges, når den pågældende udestår fængselsstraf eller forvaring.

Udrejseforbud er så vidtgående, at det er svært at forestille sig sager, hvor det er proportionalt og muligheden for tilladelse til specifikke rejser kan ikke kompensere

for dette. Det kan eventuelt overvejes, om et udrejseforbud kan begrænses til enkelte lande.

Styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb

Efter de nuværende regler kan der først beskikkes en advokat for forurettede, når et seksuelt overgreb er anmeldt til politiet. Justitsministeriet foreslår, at forurettede i sager om seksuelle overgreb får ret til at modtage vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet.

Danske Advokater støtter forslaget. Dog skal man være opmærksom på, at der ved enhver kontakt er risiko for utilsigtet påvirkning af forurettede. Særligt når der er tale om børn, bør man som rådgiver være opmærksom på dette.

Underretning i sager om seksuelle overgreb

Justitsministeriet foreslår, at der indsættes et nyt stk. 8 i retsplejelovens § 219 a. Forslaget indebærer, at domstolene i sager om seksuelle overgreb af egen drift vil skulle underrette tiltalte og forurettede, hvis domstolene påtænker at offentliggøre hele eller dele af en skyldkendelse eller dom på rettens hjemmeside, eller hvis retten i øvrigt påtænker at offentliggøre oplysninger fra sagen på rettens hjemmeside. Underretningen vil skulle ske forud for offentliggørelsen.

Danske Advokater går ud fra, at der er tale om anonym offentliggørelse lige som ved andre domsresultater, som domstolene offentliggør.

Afsluttende bemærkninger:

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar, og vi står altid gerne til rådighed for uddybende spørgsmål eller dialog.

Med venlig hilsen

Charlotte Hvid Olavsgaard
Specialkonsulent
cho@danskeadvokater.dk

Natasja Walbom

Fra: Mikael Sjöberg <MikaelSjoeberg@OestreLandsret.dk>
Sendt: 1. november 2021 10:56
Til: £Strafferetskontoret (951s18); Natasja Walbom
Cc: Dommerforeningens bestyrelse; Carsten Kristian Vollmer; Helle Bertung; Søren Axelsen; Sidsel Lejbølle Kier; Rikke Søndergaard Larsen
Emne: Dommerforeningens hørings svar. 2021-731-0089

Justitsministeriet
Strafferetskontoret

Ved mail af 30. september 2021 har Justitsministeriet hørt Dommerforeningen over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Lovudkastet er en gennemførelse af fem af i alt ni initiativer i regeringsudspillet "Værn mod voksne der krænker børn", der skal sikre, at samfundet bliver bedre til at forebygge, afsløre og efterforske seksuelle krænkelser.

Forslagene er overvejende af retspolitisk karakter, hvorfor Dommerforeningen kun vil knytte bemærkninger til enkelte forslag og enkelte elementer i nogle af forslagene.

Lovudkastet indeholder forslag om, at domstolene kan træffe afgørelse om udrejseforbud til personer, der dømmes for seksuelle overgreb. Udrejseforbuddet foreslås suppleret af, at politiet skal inddrage den dømtes pas eller andet rejsedokument.

Det er en retspolitisk vurdering, om der skal kunne træffes afgørelse om udrejseforbud. Et udrejseforbud er meget indgribende over for den enkelte, og en påstand herom vil uvægerligt forlænge bevisførelsen, proceduren og voteringen i den enkelte sag. Det er endnu et eksempel på, at straffesagerne kommer til at indeholde nye elementer, således at tidsforbruget til den enkelte sag alt andet lige øges. Inden for de seneste år har Folketinget vedtaget indgribende regler om opholdsforbud og tilhold, og i stort set alle udlændingesager nedlægges der påstand om udvisning. Dette har i praksis medført, at sager, der førhen kunne afvikles på en halv retsdag, nu må berammes over en hel retsdag med deraf længere sagsbehandlingstid til følge.

Lovudkastet indeholder endvidere et forslag om, at der indføres en ny bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter forurettede i sager om seksuelle overgreb kan modtage vederlagsfri bistand fra en advokat forud for eventuel anmeldelse af overgrebet til politiet.

En forbedring af voldtægtsofres situation er altid velkommen, men det er vanskeligt at se, at netop en bistandsadvokat er den rette rådgiver i den situation. Tilmed forekommer det bureaukratisk og ressourcetungt, når retten på grundlag af skriftlig dokumentation skal fastsætte salær for en times samtale.

Uomtalt i bemærkningerne er den situation, hvor ofret efter en samtale med bistandsadvokaten vælger ikke at anmelde, men så på et senere tidspunkt alligevel anmelder forholdet. Håndteringen af den senere anmeldelse i forhold til samtalen med bistandsadvokaten og dennes rolle i den forbindelse, herunder adgangen til den skriftlige dokumentation sendt til retten i forbindelse med salærfastsættelsen, ses ikke omtalt.

Endelig indeholder lovudkastet et forslag om, at der indføres en ny bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter retten i sager om seksuelle overgreb skal underrette tiltalte og forurettede, inden retten offentliggør indholdet af en skyldkendelse eller en dom på rettens hjemmeside.

Forslaget tager udgangspunkt i en konkret sag og er som sådan forståeligt nok, men det har ingen sammenhæng med, hvordan straffesager afvikles i de danske byretter og landsretter. Såvel skyldkendelser som domme afsiges i dag som absolut udgangspunkt i et offentligt retsmøde; for skyldkendelsers vedkommende i form af oplæsning af den fulde ordlyd. Tilstedeværende journalister vil herefter kende til - og vil kunne viderebringe - skyldkendelsens/dommens resultat og begrundelsen herfor, uanset om forurettede har været til stede i retsmødet, og dermed selv er blevet bekendt med skyldkendelsen/dommen.

Den foreslåede ordning sikrer derfor ikke, at den forurettede er bekendt med indholdet af skyldkendelsen/dommen forud for en eventuel medieomtale.

Tvært imod vil forslaget virke ødelæggende for den kommunikation af retsafgørelser, som domstolene nu i en årrække har brugt tid og kræfter på at opbygge. Det er en del af et moderne retssamfund, at domstolenes afgørelser, som for udenforstående kan forekomme vanskeligt tilgængelige i sprog og indhold, formidles i et klart og enkelt dansk, så befolkningen kan følge med i rettens afgørelser.

Det er væsentligt for domstolene, at offentligheden – bl.a. på grundlag af retternes pressemeddelelser – informeres sagligt og relevant om domstolenes afgørelser, herunder om begrundelserne herfor. Forslaget retter sig alene mod domstolene, men undlader omtale af politiets og anklagemyndighedens kommunikation om samme sager.

Med forslaget kobles domstolenes kommunikation af, og det overlades helt og holdent til blandt andet de tilstedeværende medier at udlægge dommen og dens resultat.

Det er en udvikling, der bekymrer Dommerforeningen.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening

Direkte: + 45 99 68 65 01/ + 45 21 66 18 49

**DEN DANSKE
DOMMERFORENING**

København 27.10.2021

Hørings svar: over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb)

Dansk Kvindesamfunds Krisecentre takker Justitsministeriet for muligheden for at kommentere på lovforslaget vedr. ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb)

Naturlig forlængelse af samtykkebaseret voldtægtslovgivning

På Dansk Kvindesamfunds Krisecentre har barnets tarv højeste prioritet og vores tilbud rummer særlig ekspertise indenfor rådgivning og hjælp til ofre for overgreb og voldtægt, herunder både voksne kvinder og børn. Det vi er interesserede i, i relation til lovforslaget er derfor, hvorledes forslaget kan bidrage til vores konkrete krisecenterarbejde.

Vi møder børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Netop sådanne overgreb er en del af volden.

Danmark fik pr. 1.1.2021 en ny samtykkebaseret voldtægtslovgivning; en milepæl, som bl.a. Dansk Kvindesamfund (som jo har stiftet Dansk Kvindesamfunds Krisecentre) har presset på for at få i hus. Nærværende lovforslag kommer i naturlig forlængelse af den nye samtykkebaserede voldtægtslovgivning for voksne, og vi kan kun bifalde en sådan videreudvikling. Den samtykkebaserede voldtægtslovgivning søger at beskytte ofre for seksualiserede overgreb og med nærværende lovforslag vedr. den styrkede indsats mod seksuelle overgreb mod børn, anerkendes den virkelighed, at også børn udsættes for overgreb.

Gråzoner findes ikke, når det handler om seksualisering af børn

Når det handler om seksualisering af børn, er det meget vanskeligt at tale ud fra gråzoner. Dansk Kvindesamfunds Krisecentre mener i grunden slet ikke man kan tale om, hvorvidt der findes et samtykke, når børn er involveret i seksuel omgang med voksne. I den forbindelse vil vi gerne kritisere lovtekstens ordlyd, der kontinuerligt anvender termen *samleje*.

Straffelovens begreber skal anvendes af alle inden for politi, anklagemyndighed og domstole, og derfor bør straffelovens begreber være så præcise og neutrale som muligt. Det er ordet *samleje* ikke i sammenhæng med voldtægt af børn. Et barn under 12 år, som er blevet voldtaget, har ikke deltaget i et *samleje*. Det samme gør sig gældende for voksne voldtægts ofre. *Samleje* er noget, man *gør sammen*, mens voldtægt er en ensidig handling. Brugen af ordet *samleje* i forbindelse med voldtægt skal muligvis ses i overensstemmelse med gerningspersonens perspektiv, men er det ikke set fra offerets vinkel. Vi vil derfor foreslå betegnelsen "penetration" eller "anal eller vaginal penetration ved hjælp af en kropsdel eller en genstand". Det er mere præcist og mere neutralt, og er den betegnelse, som er anvendt i Istanbulkonventionen.

Aldersproblematik

I henhold til 2.1.2 bakker vi op om den strafferetslige stramning, hvad angår fængsel i op til 12 år i forhold til situationen, hvor en person, der er fyldt 22 år, gør sig skyldig i et ikke-samtykkebaseret *samleje* med et barn under 15 år. Vi bakker samtidig også op om en skærpende i sager, hvor der er tale om andet seksuelt forhold end samleje.

Der har været flere sager i mediebilledet med unge piger, hvor gerningsmanden blev frifundet, fordi forsvaret kunne berette om samtykke og "et kærestelignende forhold". Med dette lovforslag understreges det nu, at børn ikke er i stand til aktivt at vælge seksuelle forhold til eller fra. En opfattelse som vi f.eks. kender fra USA's lovgivning om "statutory rape".

Samtidig vil vi dog problematisere, at andre dele af lovforslaget ikke virker ambitiøse nok. Vi bider særligt her mærke i, at gerningsmanden skal være over 22 år, førend det betragtes som voldtægt. Vi mener, at denne grænse burde sættes ned til 18 år, da man må gå ud fra, at en juridisk myndig person kan fravælge indgåelsen af seksualiserede forhold til børn under 15 år, uagtet naturen af deres relation i øvrigt. Dette er baseret på vores udviklingspsykologiske viden om børn og unges kognitive udvikling og modenhed.

Anmeldelsesprocessen

Vi har på krisecentrene erfaring med at anmeldelsesprocessen i børneovergrebssager kan være uoverskuelig og uigennemsigtig. Dette i særdeleshed fordi der er flere instanser involveret og flere måder, hvorpå en sag kan opstartes. Det kan ske via underretning til kommunen, som kan vælge at inddrage Børnehuset eller lade være, eller via direkte kontakt til politiet. En bistandsadvokat vil kunne guide og vejlede både mor og barn til at gå den mest hensigtsmæssige vej, ligesom at advokaten kan rådgive om, hvordan eventuelle beviser kan indsamles og videregives. Lovforslaget udstikker her kursen for en positiv udvikling. Vi ser dog her en strukturel udfordring eftersom bistandsadvokatsystemet for voksne volds- og voldtægtsramte i forvejen er usmidigt; der kan ofte være uhensigtsmæssig ventetid på at kunne anmelde, såfremt bistandsadvokaten skal være til stede pga. travlhed fra advokatens side. Vi forestiller os, at dette også vil gøre sig gældende i sager om overgreb mod børn, hvor lange ventetider i endnu højere grad er katastrofale. Vi ved fra hverdagen på krisecentrene, at børn og mødre er i svær krise, chok og sorg, når børnene fortæller om overgreb. Derfor skal der øjeblikkeligt kunne tildeles kompetent juridisk bistand for at skabe overblik og ro hos mor og barn vedrørende selve processen. Ud fra vores erfaring tvivler vi på, at dette vil kunne lade sig gøre i praksis.

Offentliggørelse

Nærværende lovforslag argumenterer for at ofre for seksuelle overgreb fremover skal kunne underrettes, før indhold af rettens afgørelse offentliggøres fra eksempelvis rettens hjemmeside. Dansk Kvindesamfunds Krisecentre bakker op om dette, men vi mener, at det imidlertid ville være mere hensynsfuldt, hvis ofret fik en indsigelsesret, dvs. ret til at blive hørt inden for en givet frist, om grunde til, at der eksempelvis ikke skal ske offentliggørelse af hele rettens afgørelse eller enkelte detaljer heri.

Ofre for seksuelle overgreb eksponeres jævnlige i medierne med angivelse af alder, køn, etnicitet, bopælsområde, uddannelse, arbejde m.v. Det betyder, at ofret i mange sager er ganske genkendeligt, i hvert fald i et lokalområde. Vi vurderer derfor, at det ville være rimeligt at give ofret en chance for at gøre opmærksom på detaljer, som i særlig høj grad vil gøre det muligt at identificere personen, og som ikke skal eksponeres for offentligheden.

Dansk Kvindesamfunds Krisecenter takker for muligheden for at afgive kommentarer på nærværende lovforslag. Såfremt ovenstående ønskes uddybet, eller der i øvrigt er spørgsmål, står vi naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen
Maria Søndergaard, Direktør
Dansk Kvindesamfunds Krisecentre

Justitsministeriet

København, den 23. oktober 2021

Vedr. høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb), Deres sagsnr. 2021-731-0089

Justitsministeriet har ved mail af 30. september 2021 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Foreningen skal i den anledning meddele, at foreningen ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Dette høringssvar sendes alene elektronisk til: strafferetskontoret@jm.dk med kopi til naw@jm.dk.

På foreningens vegne,

René Bergfort
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

28. oktober 2021

Til justitsministeriet, Strafferetskontoret, sagsnr. 2021-731-0089

e-mail: jm@jm.dk

Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheds bemærkninger til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Komiteen har ingen bemærkninger til selve ordlyden af lovudkastet, men derimod til det sammenfattende skema **side 51f** under overskriften "Negative konsekvenser/merudgifter", hvoraf det fremgår, at de tre initiativer vurderes at medføre merudgifter for kriminalforsorgen på i alt 9,2 mill. kr. i 2022 stigende til i alt 11,1 mill. kr. p.a. fra og med 2023 "som følge af en øget strafmasse", og at de "samlede udgifter for kriminalforsorgen forventes afholdt inden for kriminalforsorgens økonomiske ramme."

Det giver anledning til undren, at der i en situation, hvor det i stigende grad i offentligheden opfattes som et samfundsmæssigt problem, at kriminalforsorgen mangler økonomisk råderum til at løse sin vigtige indsats mod de indsattes tilbagefald i kriminalitet efter udstået straf, ikke tages højde for, at pengene til de nye initiativer vil udgøre en yderligere belastning af kriminalforsorgen. Det er al ære værd at ville forhindre seksuelle overgreb i udlandet ved at inddrage pas m.m., men hvad hjælper det mod tilbagefald i Danmark? Lovforslaget satser prisværdigt på at gøre mere for ofre for seksuelle forbrydelser, men ignorerer behovet for en øget indsats for, at de dømte afholder sig fra sådanne i fremtiden. Faktisk er der allerede taget højde for merudgifter på ca. 12,5 mill. kr. p.a. til "aflønning af bistandsadvokater i forbindelse med samtale inden anmeldelse og efter dom" på finansloven 2021 (s. 52), vi skal kraftigt opfordre til, at noget tilsvarende sker med de forventede merudgifter for kriminalforsorgen som følge af lovforslaget.

På Helsinki-komitéens vegne

med venlig hilsen

Karsten Fledelius, formand

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

27. oktober 2021

Dok.nr.: 21/22640-28

Sagsbehandler:

Emilie Kjersner

Dir. tlf.: 23428304

Mail: EMK@domstolsstyrelsen.dk

Domstolsstyrelsens høringsvar

Justitsministeriet har ved mail af 30. september 2021 anmodet Domstolsstyrelsen om en udtalelse om udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Domstolsstyrelsen har i den anledning følgende bemærkninger:

Bemærkninger til lovforslagets § 2, nr. 1 (underretning i sager om seksuelle overgreb)

Med lovudkastet vil retten fremover i sager om seksuelle overgreb skulle underrette tiltalte og den forurettede, inden retten offentliggør indholdet af en skyldkendelse eller en dom på rettens hjemmeside. Underretningen vil skulle ske ved, at retten fremsender udskrift af de oplysninger, som vil blive offentliggjort på rettens hjemmeside. Det forudsættes, at underretningen vil ske så betids, at tiltalte og den forurettede har mulighed for at gøre sig bekendt med oplysningernes indhold forud for en eventuel medieomtale.

Det er væsentligt for domstolene, at offentligheden – bl.a. på grundlag af retternes pressemeddelelser – informeres sagligt og relevant om domstolenes afgørelser, herunder om begrundelserne herfor.

Den foreslåede ordning rejser nogle praktiske spørgsmål i forhold til den nuværende praksis for afsigelse og offentliggørelse af skyldkendelser og domme. Ordningen vil endvidere ikke sikre, at den forurettede er bekendt med indholdet af skyldkendelsen/dommen forud for en eventuel medieomtale. Såvel skyldkendelser som domme afsiges således i dag som udgangspunkt i et offentligt retsmøde; for skyldkendelsers vedkommende i form af oplæsning af den fulde ordlyd. Tilstedeværende repræsentanter fra pressen vil herefter kende skyldkendelsens/dommens resultat – og vil kunne viderebringe dette, uanset om forurettede har været til stede i retsmødet og dermed selv er blevet bekendt med indholdet af skyldkendelsen/dommen.

Spørgsmålet om underretning af forurettede har nær sammenhæng med pressens muligheder for at informere offentligheden, herunder ønsket om at kunne "liveblogge" fra offentlige retsmøder.

Danmarks Domstole opfordrede i januar 2020 Justitsministeriet til at nedsætte et udvalg om samarbejdet mellem medierne og domstolene. Nærværende problemstilling vil naturligt kunne indgå i et sådant udvalgsarbejde.

Bemærkninger om økonomiske konsekvenser

Domstolsstyrelsen vurderer, at ændringerne vil generere årlige merudgifter ved domstolene på anslået ca. 2,5 mio. kr.

Skønnet er baseret på Justitsministeriets orientering af 18. oktober 2021 om antallet af nævningesager, som loven forventes at generere ved byretterne og landsretterne. Domstolsstyrelsen har ved vurderingen lagt til grund, at der vil være tale om 4 nævningesager, der tidligere var domsmandssager. Hertil kommer, at kompleksiteten i sagerne må forventes at blive forøget som følge af de nye muligheder for at idømme udrejseforbud samt inddrage/nægte pas og adgangen til hemmelig ransagning i sager om straffelovens § 235, ligesom kriminaliseringen af sexdukker også vil give domstolene et merarbejde. Navnlig vil udrejseforbuddet formentlig kunne give anledning til et længere tidsforbrug under hovedforhandling og votering, idet der vil skulle foretages en vurdering i relation til EMRK og opholdsdirektivet.

Beregningerne er i øvrigt baseret på oplysninger om de gennemsnitlige udgifter i 2018 til 2020 til straffesager ved byretterne og landsretterne, og den gennemsnitlige ankefrekvens ved byretterne. I opgørelsen indgår de totale driftsudgifter (hovedkonto 11.41.02. Retterne) samt sagsrelaterede udgifter (hovedkonto 11.42.01. Sagsgodtgørelse mv. og 11.42.02. Fri proces og udgifter til advokathjælp).

Bidraget til høringen er udarbejdet med kort frist, hvorfor Domstolsstyrelsen forbeholder sig retten til at genbesøge det på et senere tidspunkt, ligesom det i sagens natur er forbundet med usikkerhed.

Se nedenstående tabel for estimat på årlig og løbende udgift for 2022-2025:

Vurdering af økonomiske konsekvenser ved lovforslag (indsats ift. seksuelle overgreb)

(mio. kr.)	2022	2023	2024	2025
Årlig merudgift	2,1	2,5	2,5	2,5
Løbende total	2,1	4,6	7,1	9,6

Note: Beregningerne forudsætter implementering pr. primo marts 2022

Med venlig hilsen

Laila Lindemark

E-mail: strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

27. oktober 2021
Sagsnr. 2021-731-0089

Høring om styrket indsats mod seksuelle overgreb på børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb

Hjælp Voldsofre har med tak modtaget høringsbrev af 30. september 2021 fra Strafferetskontoret og har med stor interesse gennemlæst det fremsendte lovforslag, der efter vores opfattelse byder på meget vigtige tiltag i retning af at styrke indsatsen mod seksuelle overgreb mod børn og et længe ventet tiltag for at sikre bedre rådgivning til ofre for seksuelle overgreb både før og efter en eventuel retssag.

Vi ser det således, at der i det fremsendte lovforslag er i alt 6 punkter, der ønskes bemærkninger til og har delt disse punkter op, som følger:

1. Yderligere kriminalisering af samleje med barn under 15 år
2. Indførelse af ny bestemmelse i straffelovens § 235 a
3. Ændringer i straffelovens § 236
4. Ændringer i retsplejelovens § 219 a
5. Honorering af bistandsadvokater i sager om seksuelle overgreb
6. Ny bestemmelse om udstedelse af pas

For så vidt angår vores bemærkninger til de enkelte dele af lovforslaget bemærkes følgende:

Ad. 1: Yderligere kriminalisering af samleje med barn under 15 år – og højere straf

Vi er fuldstændig enige med Justitsministeriet i, at et barn under 15 år ikke er i stand til frivilligt at give samtykke til et seksuelt forhold med en person, der er betydeligt ældre end barnet.

Såvel Hjælp Voldsofre som foreningens advokat er i kontakt med forældrene og det dengang 13-årige barn, der blev seksuelt krænket af sin skolelærer. Det vakte stor forundring hos os, at en skolelærer kunne blive frifundet for et tvangsmæssigt element/voldtægt, når forurettede var 13 år, seksuelt uerfaren, og krænkeren var en voksen, som klart var i overlegen position i forhold til

HJÆLP VOLDSOFRE
Rådhusstræde 7, 1.
8900 Randers C
Tlf 8641 5900
voldsofre@voldsofre.dk

Facebook – [Hjælp Voldsofre](#)
Instagram - [hjaelpvoldsofre](#)
www.voldsofre.dk

forurettede. Sagen er imidlertid ikke enestående, og vi er således af den opfattelse, at der klart er et behov for skærpelse og udvidelse af det strafbare område.

Vi erkender, at den foreslåede formulering alene på baggrund af et aldersaspekt og således til dels uden skelen til, om der har været tale om udnyttelse, tvang eller andet, kategoriserer et seksuelt forhold som voldtægt. Vi mener imidlertid, at hensynet til barnet vægter så tungt, at indførelse af den foreslåede bestemmelse ingenlunde er betænkelig.

Ligeledes taler hensynet til barnet så tungt, at vi ikke finder det betænkeligt, at politiets mulighed for ransagning øges, jf. hertil den foreslåede ændring af retsplejelovens § 799.

Vi finder de foreslåede alderskriterier for velbegrundede og støtter således også op om såvel 15 års grænsen for forurettede og 22 års grænsen for den potentielle krænker.

I relation til den foreslåede strafskærpelse med 50 % for andre seksuelle overgreb end samleje begået mod børn, er vi meget enige i, at et sådant tiltag er relevant. Vi skal i den forbindelse henvise til, at Justitsministeriet allerede i forbindelse med det lovforarbejde, der lå forud for lovforslag af 4. oktober 2017 om bl.a. forhøjelse af godtgørelsesniveauet til børn, der havde været udsat for seksuelle krænkelser, fik afdækket, at et barn kan opleve andet seksuelt forhold end samleje som lige så indgribende som et fuldbyrdet samleje. Vi skal helt konkret henvise til bemærkningerne til lovforslaget optrykt i Folketingstidende A, Folketinget 2017 – 18 (og en sag, der blev behandlet i Justitsministeriet under j.nr. 2017-43-0006).

Foreningens advokat havde lejlighed til at deltage i møder i forbindelse med det lovforberedende arbejde, hvor det fra bl.a. Børns Vilkår side blev fremhævet, at det har alvorlige konsekvenser for børn/forurettede, selvom der "kun" er tale om andet seksuelt forhold. Dette findes passende at kunne afspejle sig i den straf, der udmåles til den krænkende part.

Ad. 2: Indførelse af ny bestemmelse i straffelovens § 235 a

Vi har ikke bemærkninger til forslaget om at indføre et forbud mod sexdukker, der fremstår som børn. Tværtimod finder vi det positivt, at man med udgangspunkt i et sådant forbud forhåbentlig kan være med til at minimere interessen for børn som sexobjekter og altså undgå krænkelser af yderligere børn.

Ad. 3: Ændringer i straffelovens § 236

Vi finder den nuværende udformning af straffelovens § 236 for relevant og nødvendig, om end vi ved flere lejligheder har påpeget, at der i praksis synes at være udfordringer med at håndhæve et kontaktforbud efter § 236.

HJÆLP VOLDSOFRE
Rådhusstræde 7, 1.
8900 Randers C
Tlf 8641 5900
voldsofre@voldsofre.dk

Facebook – [Hjælp Voldsofre](#)
Instagram - [hjælpvoldsofre](#)
www.voldsofre.dk

Om end et udrejseforbud på tilsvarende måde kan vise sig vanskeligt at håndhæve i praksis, anser vi det for at være et særdeles positivt tiltag, at der i forbindelse med afsigelse af dom for krænkelse af et barn/børn samtidig gives et forbud mod udrejse, hvis det må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå nye krænkelse mod børn i udlandet.

Vi mener tillige, at det for det forurettede barn og/eller barnets forældre vil kunne sende en vigtig signalværdi, at de danske myndigheder gør en aktiv indsats for at forhindre yderligere overgreb, også udenfor landets grænser.

Vi erkender ligesom Justitsministeriet, at det kan være en meget indgribende foranstaltning for den dømte. Vi finder, at der i bemærkningerne til lovforslaget på side 22 er anført de relevante og rimelige betingelser for at udstede et udrejseforbud.

En uddybning af de mulige håndhævelsesproblemer findes at være udenfor vores specifikke område, om end vi dog samtidig må tilkendegive, at vi generelt har tiltro til, at dansk politi og danske myndigheder i øvrigt gør en kvalificeret og professionel indsats.

Ad. 4: Ændringer i retsplejelovens § 219 a

Hjælp Voldsofre har ingen bemærkninger til forslaget om, at retten skal underrette (tiltalte og) forurettede inden offentliggørelse af indholdet af en skyldkendelse eller en dom på rettens hjemmeside. Der synes dog at være et behov for at få afdækket, hvorvidt man reelt mener, at det er forurettede, der underrettes direkte, eller om der rettelig menes, at det er en eventuel bistandsadvokat for forurettede, der skal underrettes.

Det er således vores erfaring, at standardbreve fra domstolene og/eller politiet ofte efterlader nye/yderligere spørgsmål hos de forurettede, som sjældent har den store indsigt i processen omkring en straffesag.

Ad. 5: Honorering af bistandsadvokater i sager om seksuelle overgreb

Vi har noteret os, at der med lovforslaget lægges op til mulighed for vejledning forud for en anmeldelse samt vejledning efter domsafsigelse. Begge tiltag er efter vores opfattelse særdeles tiltrængte, idet vi har følgende mere detaljerede bemærkninger til de konkrete ændringer, der lægges op til.

Vejledning før anmeldelse:

Såvel foreningen som foreningens advokat har ved flere lejligheder efterlyst bedre rådgivning til voldtægts ofre forud for eventuel anmeldelse. Vi var derfor meget tilfredse, da det ved udgangen af

2020 blev meldt ud, at der på Finansloven var afsat midler til en styrket rådgivning og bedre støtte og vejledning gennem retssystemet til ofre for seksuelle overgreb. Det blev i forbindelse med udmeldingen specifikt tilkendegivet, at aftalepartierne i Folketinget var enige om, at ofre for seksuelle overgreb skal have ret til at få vejledning fra en bistandsadvokat, før overgreb anmeldes til politiet samt styrket rådgivning efter anmeldelsen.

Foreningens advokat og talsperson advokat Helle Hald har gennem de sidste 20 år ved adskillige lejligheder ydet, hvad der må betegnes som værende pro bono-rådgivning, idet hun 1-3 gange om måneden bliver kontaktet af en person, der er i tvivl om, hvorvidt de ønsker at indgive en anmeldelse om et seksuelt overgreb, hvordan anmeldelsen i givet fald skal ske, og hvad der vil være det forventede forløb, når først en anmeldelse er givet. Der ønskes ofte hjælp til selve anmeldelsen, der så foretages skriftligt med henblik på at sikre, der er advokat med til den indledende afhøring, og denne er planlagt – i stedet for at forurettede eksempelvis i København skal møde op i ekspeditionen på Hovedbanegården for at foretage anmeldelse.

Den indledende rådgivning er således meget essentiel og vil efter vores bedste overbevisning give voldtægtsofre en langt bedre oplevelse af retssystemet. I relation til forurettedes (manglende) tilfredshed med politiet kan blandt andet henvises til undersøgelsen lavet af Justitsministeriets Forskningskontor i 2017¹ samt Rigspolitiets undersøgelse fra 2020.² Det er bemærkelsesværdigt, at undersøgelsen fra 2017, der bygger på sager fra sensommeren 2016, og således inden alle initiativerne fra udspillet "*Respekt for voldtægtsofre*"³ var blevet rullet ud, viser mindre utilfredshed med politiet (kun knap hver tredje angiver at være utilfredse eller meget utilfredse) end undersøgelsen fra 2020, der konkluderer, at 47 % af de forurettede i voldtægtssager er utilfredse. Der ses ikke at være danske undersøgelser, der specifikt belyser betydningen af at have en bistandsadvokat med på et tidligt stadie, men en ældre amerikansk undersøgelse viser, at forurettede, der får tilbudt advokat, har væsentlig større sandsynlighed for at få optaget anmeldelse samt i mindre grad er utilfredse med politiets håndtering.⁴

Det er derfor et meget vigtigt tiltag, der lægges op til, og vi hilser det velkomment, at der indføres en lovhjemlet ret til gratis rådgivning af en (bistands)advokat forud for eventuel anmeldelse.

¹ Mulvad-Reinhardt, S: 2017, "*Ofres oplevelser ved af anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet*", Justitsministeriets Forskningskontor

² Kriminalitetsramte borgeres tilfredshed med politiet (2020), Rigspoliet, Politifagligt udviklingscenter & Koncernudvikling, s. 5.

³ Justitsministeriet (2016), "*Respekt for voldtægtsofre*", af 27. januar.

⁴ Campbell, R. (2006): *Rape Survivor's Experiences With the Legal and Medical Systems. Do Rape Victim Advocates Make a Difference?*, Violence Against Women, vol 12, no. 1, 1 - 16.

HJÆLP VOLDISOFRE

Rådhusstræde 7, 1.

8900 Randers C

Tlf 8641 5900

voldsofre@voldsofre.dk

Facebook – [Hjælp Voldsofre](#)

Instagram - [hjaelpvoldsofre](#)

www.voldsofre.dk

De i bemærkningerne til lovforslaget på side 41-42 anførte betragtninger om den praktiske gennemførelse forekommer os at være rimeligt tilstrækkelige for en forsvarlig gennemførelse af ordningen. Vi er for så vidt trygge ved, at det er politiets lister over bistandsadvokater, der forventes anvendt, men efterlyser at man også forholder sig til, om der skal stilles særlige kvalitative krav til advokaterne på listen, herunder i relation til obligatorisk uddannelse. Det er meget sårbare personer, advokaten kommer i kontakt med, og de juridiske kompetencer vil med fordel kunne suppleres med viden om de psykologiske og sociale aspekter.

Vi har noteret os, at der lægges op til, at forurettede kan få 1 times rådgivning. Vi henleder opmærksomheden på, at der ofte er brug for en samtale, en tænkepause og så en ny samtale. Der bør være mulighed herfor, ligesom der bør fastsættes en form for paradigme for bistandsadvokatens redegørelse af tidsforbrug, så denne redegørelse ikke i sig selv er tidskrævende.

I relation til honorering vil det være ønskeligt, at der på sigt honoreres på timebasis efter anvendt tidsforbrug i fuld tillid til, at de særligt kvalificerede bistandsadvokater, der bistår de sårbare ofre for voldtægt ikke udfører andet end nødvendigt, rimeligt og relevant arbejde. Der ses i praksis ved salærtilkendelser i alt for høj grad at være fokus på, hvor meget en given dommer har set bistandsadvokaten i retten – uden skelen til at det er en absolut minimal del af bistandsadvokatens arbejde, der udføres i retten.

I bemærkningerne til lovforslaget på side 36 er en kort opremsning af bistandsadvokatens opgaver. Man kan med fordel søge yderligere oplysninger i Betænkning nr. 1102 fra 1987 om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager.

Vejledning efter dom:

Langt de fleste forurettede i en straffesag om et seksuelt overgreb har et behov for nærmere at få forklaret udfaldet af sagen – hvad enten sagen er faldet ud til en domfældelse eller en frifindelse. Det er positivt at læse, at der lægges op til, at en efterfølgende samtale også fremover vil blive anset for en af bistandsadvokatens opgaver med mulighed for honorering af samme.

Det bør overvejes på sigt at indføre denne ordning i alle sager, hvor der er beskikket bistandsadvokat.

Man skal være opmærksom på, at der kan opstå en praktisk udfordring derved, at bistandsadvokaten typisk bliver bedt om at aflevere en salæranmodning i forbindelse med, at forurettede har afgivet forklaring i retten, hvorimod domsafsigelsen ofte først sker på et senere tidspunkt. Den samtale med forurettede, der med den ny bestemmelse lægges op til, at bistandsadvokaten kan få honoreret, skal således lægges ind på forhånd i salæranmodningen eller retten skal være indstillet på, at salæranmodninger sendes efterfølgende.

Man skal også være opmærksom på, at der kan være en udfordring i forhold til en eventuel retshjælpsforsikring, som med sikkerhed vil mene, at hverken en forudgående samtale (altså før anmeldelsen) eller en samtale efter domsafsigelsen har elementer af forsikringsretlig tvist, hvorefter retshjælpsforsikringen ikke vil dække.

Ad. 6: Ny bestemmelse om udstedelse af pas

Hjælp Voldsofre har ingen bemærkninger til forslaget om ny § 2 c i lov om pas til danske statsborgere, men anser det for at være en helt naturlig følge af ændringerne i straffelovens § 236 stk. 1, nr. 5.

Med venlig hilsen

HJÆLP VOLDSOFRE

Talsperson Helle Hald, advokat (H), partner i SIRIUS advokater

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 9132 5688
ANCA@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 21/02888-2

28. OKTOBER 2021

HØRING OVER FORSLAG TIL STYRKET INDSATS MOD SEKSUELLE OVERGREB MOD BØRN, STYRKET RÅDGIVNING TIL OFRE FOR SEKSUELLE OVERGREB OG UNDERRETNING I SAGER OM SEKSUELLE OVERGREB

Justitsministeriet har ved e-mail af 30. september 2021 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Instituttet har følgende bemærkninger:

REVURDERING AF UDREJSEFORBUD

Med lovudkastet foreslås det at indsætte et nyt nr. 5 i straffelovens § 236, stk. 1, så personer, der dømmes for en række oplistede seksualforbrydelser, ved dommen kan gives et udrejseforbud, hvorefter personerne forbydes at forlade Danmark i et nærmere bestemt tidsrum. Dette når det må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed i udlandet. Et forbud idømmes efter en konkret vurdering af, om det vil være egnet og nødvendigt for at forebygge ny kriminalitet af lignende beskaffenhed i udlandet (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3.1.).

Et udrejseforbud kan gives i førstegangstilfælde og gives for en periode fra 1 til 5 år. Længden på udrejseforbuddet skal dermed afspejle risikoen for, at den dømte begår nye ligeartede lovovertrædelser i udlandet (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3.1. og 2.4.3.2.). Et udrejseforbud er et indgreb i retten til bevægelsesfrihed, som er beskyttet i artikel 2 i 4. tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Der kan dog efter bestemmelsens stk.

3 foretages indgreb i denne rettighed, hvis det er nødvendigt og proportionalt.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis fastslået, at det kan være berettiget at begrænse bevægelsesfriheden af ordens- og kriminalitetspræventive hensyn.¹ Domstolen ses dog ikke at have taget stilling til en ordning som den i lovudkastet foreslåede, hvorefter en dømt person får et udrejseforbud alene under henvisning til en potentiel risiko for, at personen vil begå ligeartet kriminalitet i udlandet.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har også fastslået, at der skal foreligge konkrete, tungtvejende og saglige grunde for at kunne begrænse en persons bevægelsesfrihed. Indgreb skal derfor være baseret på klare indikationer på en reel offentlig interesse, der vejer tungere end et individs ret til bevægelsesfrihed. De skal være baseret på konkrete elementer, som er indikativ på den fortsatte eksistens af den risiko, som et indgreb forsøger at forebygge.² Myndighederne har derudover en forpligtelse til at sikre, at de grunde, som retfærdiggør et indgreb, skal foreligge på det tidspunkt, hvor myndighederne iværksætter et indgreb over for borgeren og igennem den periode, indgrebet foretages.³ Et indgreb i bevægelsesfriheden, der automatisk opretholdes over en længere periode, kan dermed over tid blive uproportionalt – også selvom det var sagligt velbegrundet og proportionalt på tidspunktet for iværksættelsen af indgrebet.⁴

Resocialisering og behandlingstilbud, herunder konkrete initiativer som skal forebygge indsattes tilbagefald til kriminalitet såsom et sexologisk behandlingsforløb, er et vigtigt element i afsoningen af straf.

Domstolens vurdering af, om der skal meddeles udrejseforbud på tidspunktet for domfældelse og på tidspunktet for løsladelse kan altså være forskellig. En korrekt proportionalitetsafvejning vil derfor først

¹ Se blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Vlasov og Benyash mod Rusland, afgørelse af 30. januar 2017, sagsnummer 51279/09 og 32098/13, præmis 33; Labita mod Italien, afgørelse af 6. april 2000, sagsnummer 26772/95, præmis 195.

² Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Vlasov og Benyash mod Rusland, afgørelse af 30. januar 2017, sagsnummer 51279/09 og 32098/13, præmis 34.

³ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Battista mod Italien, afgørelse af 2. december 2014, sagsnummer 43978/092014, præmis 42.

⁴ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Riener mod Bulgarien, afgørelse af 23. maj 2006, sagsnummer 46343/99, præmis 121; U 2017.1228 H.

kunne foretages på løsladelsestidspunktet. Hertil kommer, at artikel 2 i 4. tillægsprotokol fordrer periodisk vurdering af forbuddet – særligt i et tilfælde som dette, hvor der er tale om et udrejseforbud og hvor det er af længere varighed. Lovudkastet indeholder ikke en forpligtelse til, at myndighederne med rimelige mellemrum foretager en fornyet vurdering af udrejseforbuddets fortsatte nødvendighed.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet indfører en ret til, at en dømt kan indbringe et udrejseforbud for retten til fornyet domstolsprøvelse efter endt afsoning, samt indfører en forpligtelse til, at myndighederne med rimelige mellemrum skal foretage en ny vurdering af nødvendigheden af et udrejseforbud.

ANVENDELSE AF UDREJSEFORBUD

Et udrejseforbud foreslås med lovudkastet at kunne gives til personer, som dømmes for blandt andet voldtægt, blufærdighedskrænkelse, menneskehandel og seksuelt forhold til en mindreårig. Det vil som udgangspunkt være uden betydning, hvor lang den idømte straf er, hvorfor et udrejseforbud også kan idømmes på baggrund af en relativ lav fængselsstraf. Det fremgår af lovbemærkningerne, at et udrejseforbud skal være proportionalt med det begåede overgreb, og at den tidsmæssige udstrækning af et forbud i den forbindelse skal indgå i vurderingen (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3.1.).

Instituttet ønsker at bemærke, at en lovovertrædelse som blufærdighedskrænkelse i visse tilfælde ikke er af en sådan alvorlighedsgrad, at gerningen kan betegnes som en grov lovovertrædelse, der fordrer et udrejseforbud. Alvorlighedsgraden af den begåede lovovertrædelse er et centralt kriterium i afvejningen og proportionalitetsvurderingen af et indgreb i den dømtes frihedsrettigheder, herunder bevægelsesfrihed.

Et indgreb i bevægelsesfriheden kan derudover også udgøre et indgreb i blandt andet retten til privat- og familieliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, hvilket efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis kan indgå som en skærpende omstændighed i den samlede proportionalitetsvurdering af indgrebet.⁵ Det fremgår dog ikke af lovforslaget, at der skal tages hensyn til den dømtes familieliv i domstolens proportionalitetsvurdering.

⁵ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, İletmiş mod Tyrkiet, afgørelse af 6. december 2005, sagsnummer 29871/96, præmis 42 og 50.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet præciserer i lovbemærkningerne, at lovovertrædelsens alvorlighedsgrad og et udrejseforbuds betydning for den dømtes ret til privat- og familieliv skal indgå som momenter i domstolens proportionalitetsvurdering.

ADGANG TIL UDREJSETILLADELSE

Det foreslås med lovudkastet at indsætte et 3. pkt. i straffelovens § 236, stk. 2, hvorefter politiet under særlige omstændigheder kan give en dømt tilladelse til at foretage en specifik rejse. Dette dækker ifølge de specielle bemærkninger til bestemmelsen over tilfælde, hvor familiemæssige hensyn taler for en sådan tilladelse. Eksempelvis i tilfælde af begravelsen af et nært familiemedlem eller en tjenesterejse (de specielle bemærkninger til nr. 9). Det fremgår af lovbemærkningerne, at det forudsættes, at muligheden for at give særtilladelse til udrejse vil blive administreret i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser (de almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.3.4.).

Det fremgår dog ikke af lovbemærkningerne, hvorledes der skal tages hensyn til for eksempel løbende samvær med den dømtes mindreårige børn med bopæl i udlandet i forbindelse med særlig tilladelse til udrejse. Forholdet mellem barn og forældre er en del af kernen i retten til familieliv, hvorfor ethvert indgreb i familielivet skal være begrundet i tungtvejende forhold, og myndighederne skal lægge afgørende vægt på barnets tarv.⁶

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet præciserer i lovbemærkningerne, hvorvidt der kan gives udrejsetilladelse begrundet i samvær med den dømtes mindreårige børn.

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2021-731-0089.

Med venlig hilsen

Anncathrine Carl

JURIDISK RÅDGIVER

⁶ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Sahin mod Tyskland, 8. juli 2003, sagsnummer 30943/96, præmis 64-66.

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Fremsendt per mail til strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

København, den 25 oktober 2021

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb) – 2021-731-0089.

Foreningen Joan-Søstrene har modtaget ovennævnte forslag til lovændringer til høring.

Joan-Søstrene, som i over 45 år har rådgivet kvinder udsat for vold, voldtægt, incest og seksuel chikane, har med interesse læst ovennævnte lovforslag.

Forslaget udgør et markant signal om den alvor, hvormed justitsministeriet nu ser på overgreb mod børn. Dette gælder f.eks. forslaget om ændring af straffelovens § 216, stk.2, med tilføjelse af et 2. pkt., hvorefter aldersforskellen mellem et barn under 15 år og en voksen over 21 år nu tillægges afgørende betydning strafferetligt.

Det er efter Joan-Søstrenes opfattelse i de konkrete sager nødvendigt at overlade til domstolene at foretage en vurdering af alders- og udviklingsforskellen mellem parterne. Der kan forekomme tilfælde, hvor en person, der er tæt på at fylde 15 år samtykker til at have samleje med en person, der lige er fyldt 22 år. Det er at gå meget langt at fastslå, som det gøres på side 13, 3. afsnit, under "Justitsministeriets overvejelser", at et forhold er så uligeværdigt, at der aldrig kan siges at foreligge frivilligt samtykke. Det bemærkes her, at det ind imellem har været drøftet at nedsætte den seksuelle lavalder til 14 år, og at Joan-Søstrene helt generelt er tilhængere af en 15-års regel og i øvrigt med overstående bemærkninger kan tilslutte sig forslaget

Forslaget om at lægge op til et forhøjet straffeniveau i sager vedrørende børn, der er udsat for andre seksuelle overgreb end voldtægt er efter vores opfattelse positivt. Her har straffeniveauet hidtil været uforholdsmæssigt lavt i forhold til den skadelige virkning sådanne overgreb har på ofrene.

Det gælder også forslaget om udrejseforbud, hvormed Danmark over for udlandet tager et betydeligt ansvar for egne, allerede dømte borgeres adfærd og mulighed for nye overgreb mod børn.

Hvorvidt sidstnævnte forslag i realiteten kan være konventionsstridigt, eller bare stride mod EU's regler om arbejdskraftens frie bevægelighed er et spørgsmål, som må afklares i andet regi. Tiden vil også vise, om inddragelse af pas overhovedet har nogen betydning i forhold til Schengen-landene, når og hvis Danmark igen ophører med paskontrol.

En del af forslagene udgør også en længe ønsket forbedring af den juridiske beskyttelse af ofre for seksuelle overgreb, herunder særligt adgangen til bistandsadvokat før anmeldelse af overgreb og efter sagen afgørelse.

Justitsministeriet har med lovforslaget vist forståelse for ofrenes situation, hvilket er positivt. Vi kan i forlængelse af dette dog oplyse, at ventetiden på psykologhjælp for voksne, der lider med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen lige nu er rekordlang på mellem 9 måneder og 2,5 år, afhængig af postnummer. Det viser en rundskrivning, som Joan-Søstrene har foretaget i foråret 2021 til de tre Centre for Seksuelt Misbrugte.

Hvorvidt nærværende forslag vil få den fornødne effekt, kommer også til at afhænge af de ressourcer, som følger med. Dette gælder f.eks. politiets ressourcer til ransagning og efterforskning, hvor det vil være afgørende for, om adgangen til hemmelig ransagning af mistænkte computere m.v. overhovedet vil få en positiv effekt i kampen mod seksuelle overgreb mod børn.

Der er dog områder af forslaget, hvor en større forståelse for ofrenes situation kunne være ønskelig. Det gælder bl.a. i forhold til betaling af salær til bistandsadvokater, hvor ofrets private og eventuelle retshjælpsforsikring, som anført på side 38, i dag inddrages i sagen som primær betaler af salæret. Dette på trods af, at ofrene formentlig ikke altid bliver orienteret herom i forbindelse med en politianmeldelse. Og det i øvrigt næppe nogensinde var intentionen, da bistandsadvokat-ordningen blev indført. Man kunne politisk overveje, om det ikke var passende for lovgiver at fritage voldtægtsofre og ofre for andre seksuelle overgreb for at skulle indberette til deres forsikringsselskab, at de nu har været udsat for et seksuelt overgreb. Det er heller ikke i tråd med tanken om, at staten tager ansvar for ofrene ved en politianmeldelse og eventuel senere retssag, således som det er bestemt i retsplejelovens § 741 a, stk. 1, og stk. 2, m.fl. Det er som om, at civilretligt aspekt - retsplejelovens § 334, stk. 6 – lidt ubemærket har sneget sig ind i strafferetten, og det er påtrængt, om denne praksis ophører med en bemærkning herom til retsplejelovens § 334, stk. 6.

Det kan naturligvis virke hensynsfuldt, at ofre for seksuelle overgreb fremover skal underrettes, før indhold af rettens afgørelse offentliggøres fra f.eks. rettens hjemmeside. Det kunne imidlertid være endnu mere hensynsfuldt, hvis ofret fik en indsigelsesret, dvs. ret til at blive hørt inden for en givet frist, om hvorfor der f.eks. ikke skulle ske offentliggørelse eller blot ikke offentliggørelse af enkelte detaljer eller forhold. På den ene side skulle retsplejelovens § 1017 b, stk. 1 - om bøde for ”offentlig meddelelse af navn, stilling eller bopæl på den forurettede” - tilsikre ofre for seksuelle overgreb en betydelig beskyttelse mod offentlighed, men på den anden side er anvendelse af denne bestemmelse Joan-Søstrene bekendt stærkt begrænset. Ofre for seksuelle overgreb eksponeres jævnligt i medierne med angivelse af alder, køn, etnicitet, bopælsområde, uddannelse, arbejde m.v. Det betyder, at i de fleste sager er ofret ganske genkendelig efter pressens beskrivelse, i hvert fald i et større lokalområde. Det ville derfor være rimeligt at give ofret en chance for at gøre opmærksom på punkter, som ville gøre ofret særligt eksponeret for offentlighed, så disse kunne udelades.

Til sidst vil vi opfordre til at holde op med at bruge ordet samleje i forbindelse med voldtægt i straffeloven. Da straffelovens begreber skal anvendes af alle inden for politi, anklagemyndighed og domstole, bør straffelovens begreber være så præcise, neutrale og upartiske som muligt. Et samleje forudsætter samtykke. Det er noget man gør sammen og fuldt ud legalt. Voldtægt derimod er en ensidig handling. Begrebet samleje i forbindelse med voldtægt er måske i nogle tilfælde i overensstemmelse med gerningspersonernes perspektiv, men er ikke i overensstemmelse med ofrenes perspektiv. Inspiration til en mere tidssvarende, præcis og upartisk sprogbrug kan hentes i Istanbulkonventionens bestemmelse om voldtægt i artikel 36.

Såfremt ovenstående ønskes uddybet, eller der i øvrigt er spørgsmål, står Joan-Søstrene naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene

Formand: Kristian Mølgaard

Solbjergvej 3, 2.

2000 Frederiksberg

20 64 44 23

krm@boelskifteadvokater.dk

Sekretariat: Peter Trudsø

Farvergade 27 D, 1.

1463 København K

28 13 64 95

pt@strafferetsadvokaten.dk

www.lffa.dk

Justitsministeriet

strafferetskontoret@jm.dk

og naw@jm.dk

28. oktober 2021

2021-731-0089, Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb)

Justitsministeriet har ved mail sendt 30. september 2021 anmodet om blandt andet Landsforeningen af Forsvarsadvokaters (LFFA) eventuelle bemærkninger til ovennævnte høring.

Høringen har været drøftet i LFFA's bestyrelse.

Ad 2.1. Ændring af straffelovens § 216, stk. 2 om samleje med et barn

LFFA anerkender, at det er en politisk beslutning, hvilke seksuelle relationer man ønsker skal være strafbare og efter hvilken bestemmelse.

LFFA finder imidlertid at have meget vanskeligt ved at forstå motivation og behov for at rubricere en seksuel relation med en 14-årig forskelligt efter, om den udøves af en 21-årig (§ 222) eller en 22-årig (§ 216, stk. 2, 2. pkt. – og dermed voldtægt). Hvis der skulle være behov for at straffe hårdere, når forholdet finder sted efter gerningsmandens fyldte 22. år, kunne en sådan differentiering mere passende opnås ved en strafskærpelse i § 222.

LFFA skal imidlertid også i forhold hertil bemærke, at det forekommer vanskeligt at se nogen begrundelse for strafdifferentiering i denne ene bestemmelse ved det 22. år eller nogen anden specifik aldersdifferentiering.

Ad 2.3. Forbud mod sexdukker, der fremstår som børn

Forslaget er motiveret af at "sende et klart signal om, at seksuelle overgreb mod børn på ingen måde kan accepteres". Det forekommer LFFA, at der næppe er konkret aktuelt behov for at signalere dette yderligere end som allerede sket gennem lovgivning de senere år. Grænsedragningen i om dukker er konstrueret helt eller delvist med det ene eller andet formål kan være vanskelig at foretage i praksis. Det kan være tvivlsomt om et forbud reelt opnår at udgøre en beskyttelse af børn som ofre frem for reelt at risikere at udgøre en risiko for børn som konkrete ofre fremfor, at det er dukker, der bliver "ofre".

Ad 2.4. Mulighed for at give udrejseforbud til personer, der er dømt for seksualforbrydelser begået mod børn

LFFA finder, at de eksisterende muligheder for efter § 236 at sætte begrænsninger/gøre indgreb overfor sexdømte er meget vidtgående. De eksisterende muligheder synes dog at være målrettet konkrete beskyttelsesbehov, hvis anvendelse kan være indikeret af det forhold, der er dømt for. Det synes ikke i samme grad at være tilfældet i forhold til et udrejseforbud, i særdeleshed ikke sådan som udrejseforbud er motiveret i bemærkningerne. Det forekommer LFFA at udrejseforbud vil være stridende imod EU-retlige principper om "frihed til valg af opholdssted" herunder protokol 4 artikel 2 til EMRK, ligesom det forekommer LFFA uforståeligt, at der skulle være grundlag for gennem udrejseforbud at give videregående/komplette indskrænkninger i forhold til adfærd udenfor Danmarks grænser end indenfor. Med et udrejseforbud vil man således beskytte fx beboere i Flensborg imod, at en sjællandsk sexdømt kan rejse dertil, hvorimod beboere i Tønder ikke vil være beskyttet imod, at samme person kan rejse dertil.

LFFA opfordrer til, at der indhentes oplysninger om omfanget og erfaringer med eventuel tilsvarende lovgivning i andre (EU-) lande.

Med venlig hilsen

Kristian Mølgaard

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Fremsendt per mail til strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

Frederiksberg, den 28. oktober 2021

Vedr: Høring over ”Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb)” – 2021-731-0089.

Landsforeningen Spor er en interesseorganisation for voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen og ungdommen. Medlemmer af foreningen er voksne, der selv har været udsat for seksuelle overgreb i opvæksten. Foreningen har til formål at synliggøre senfølgerne, skabe rammer for at medlemmerne kan danne netværk, indsamle og formidle viden om de fysiske, psykiske og sociale konsekvenser – de såkaldte senfølger - i voksenlivet, samt at arbejde samfundspolitisk for bedre vilkår for senfølgeramte.

Foreningen blev dannet i 2008, og har gennem årene opbygget et landsdækkende netværk af senfølgeramte. Når Spor udtaler sig i politiske sammenhænge, gør vi det således på baggrund af en stor berøringsflade med mennesker der var udsat for en meget alvorlig type personfarlig kriminalitet, som lever med og dagligt mærker konsekvenserne heraf.

Det var et rent tilfælde at vores formand, to dage før høringsfristen, mødte en Joansøster på cykel ned ad Rantzausgade i København, der kunne orientere om det aktuelle lovforslag, der er i høring.

Vi regner med at det beror på en fejl, at Landsforeningen Spor, som er landets ældste brugerorganisation der organiserer og er talerør for mennesker der var udsat for seksuelle overgreb i barndommen og ungdommen – mennesker der ud over de konkrete erfaringer med seksuelle overgreb, har indgående kendskab til miljøer hvor seksuelle overgreb mod børn forekommer, og de normskred der er i disse miljøer – ikke er på høringslisten. Vi opfordrer derfor til at Justitsministeriet noterer foreningen som høringsberettiget, så vi fremover modtager lovforslag der drejer sig om seksuelle overgreb mod børn og unge samt ofre for seksuelle overgreb generelt.

Landsforeningen Spor sendte januar 2021 en skrivelse til justitsminister Nich Hækkerup (Bilag A), som vi ønsker skal indgå som en del af vores hørings svar.

Grundet den ekstremt korte periode vi har haft til at reagere på udkastet til lovforslaget, har vi ikke haft mulighed for brugerinddragelse, og har kun ganske enkelte kommentarer ud over bilag A.

Landsforeningen Spor opfatter forslaget som et tydeligt signal om den alvor, hvormed justitsministeriet nu ser på overgreb mod børn.

Spor tilslutter sig forslag om at ændre straffelovens § 216, stk. 2 (hvorefter samleje med barn under 12 år straffes som voldtægt), så der fremover også pr. definition vil være tale om voldtægt i en situation, hvor forurettede er under 15 år, og gerningspersonen er fyldt 22 år. Vi mener at denne lovændring vil imødekomme den problematik vi rejser på side 8 i vedhæftede skrivelse.

Forslaget om et forhøjet straffeniveau i sager vedrørende andre seksuelle overgreb end voldtægt begået mod børn, er efter vores opfattelse positivt, da straffeniveauet hidtil været uforholdsmæssigt lavt set i forhold til skadevirkningerne for ofrene. På side 6 i vedhæftede skrivelse skriver vi om konsekvenser i voksenlivet af seksuelle overgreb i barndommen. Dette gør sig gældende både for andre seksuelle overgreb end voldtægt og de seksuelle overgreb der falder under straffelovens § 232 om de såkaldte "blufærdighedskrænkelser".

Vi ser positivt på forslag om forbud mod sexdukker. For ganske få år var Landsforeningen Spor i det store hele var den eneste organisation på området, der i pressen gav udtryk for ønske om en sådan lovændring. Når vi ser positivt på forslaget, er det på baggrund af vores levede erfaringer fra familier og miljøer hvor der er sket et normskred så børn seksualiseres – et normskred der kan virke helt ubegribeligt på mennesker, der ikke har været i denne type miljøer. Ved at kriminalisere den, der fremstiller, besidder, sælger eller på anden måde overdrager en dukke, som er konstrueret med seksuelt formål for øje, og som fremstår som et barn, sendes et vigtigt signal både til potentielle gerningspersoner, men også til de børn der er ofre for seksualisering, så de – om ikke andet, så i voksenlivet – kan se at samfundet har sat en klar grænse.

Vi ser positivt på forslag om udrejseforbud til personer, der dømmes for seksuelle overgreb samt inddragelse af den dømtes pas eller andet rejsedokument.

Vi ser positivt på udvidelse af retsplejelovens § 799 om hemmelig ransagning så den fremover også omfatter sager om overtrædelse af straffelovens § 235 om besiddelse og udbredelse af seksuelt overgrebsmateriale med børn.

Vi ser positivt på forslaget der sikre forurettede i sager om seksuelle overgreb bedre støtte og vejledning gennem retssystemet. Vi vil dog henvise til side 4 i bilag A, da aftalen om finansloven for 2021 ikke kan dække behovet for støtte og vejledning hos mange af de ofre vi repræsenterer – de, der var udsat for seksuelle overgreb i barndommen og ungdommen.

Til sidst vil vi opfordre til, at Justitsministeriet tager initiativ til ændre straffeloven så ordet "samleje" i forbindelse med voldtægt, systematisk fjernes. Det virker stærkt krænkende når politi, anklagemyndighed og domstole samt pressen bruger et begreb, der udelukkende bør være forbundet med en kærligt og smuk akt mellem ligeværdige parter og med samtykke, i forbindelse med de seksuelle overgreb.

Hvis I har spørgsmål eller ovenstående ønskes uddybet, er I naturligvis velkomne til at kontakte os.

Med venlig hilsen
Landsforeningen Spor

TIL JUSTITSMINISTER NICK HÆKKERUP

Senfølgeramt:

Min kræmper fik 3 måneders fængsel. Jeg blev idømt en livstidsstraf med senfølger af de seksuelle overgreb.

Jeg forsøgte at anmelde min stedfar for seksuelle overgreb på min søster (hendes far). Politiet afviste gentagne gange min telefoniske henvendelse.

Jeg havde aftalt anmeldelsen med min søster, som ikke turde selv.

Senfølgeramt:

"For mig har det handlet om liv eller død - rent ud sagt"

Jeg klagede via en advokat, fik sagen genåbnet, nu er vi tre kvinder, der skal i retten for enslydende sager mod den samme mand.

Jeg blev utroligt lettet da jeg læste i straffelovens afsnit om incest, at børn og unge under 18 år ikke bliver straffet.

Jeg blev udsat for incest i min barndom og senere blev jeg udsat for seksuelle tilnærmelser fra en lærer på en ungdomsuddannelse da jeg var over 18, som endte med at han voldtog mig. Det er først her mange år efter, at jeg tør tale om det, men nu er det for sent, at anmelde ham for voldtægt. Han underviser stadig unge mennesker.

Senfølgeramt:

"Jeg kastede op i retten, men måtte alligevel ikke få en pause"

For jeg troede helt oprigtigt, at jeg selv havde været "med" til de seksuelle overgreb og ville komme i fængsel, hvis det kom frem.

"Så kom dog videre!"

Senfølgeramt:

Jeg kan komme i tanke om et par ting, som politiet har sagt i forhold til en sag jeg forsøgte, at starte for år tilbage. Det er bare så ydmygende, at jeg ikke rigtig kan sige det højt eller skrive det, skal i hvert fald aldrig nogensinde søge hjælp, beskyttelse eller forsøge at anmelde nogen hos politiet igen.

Senfølgeramt:

"Jeg gad godt prøve at leve, i stedet for hele tiden at overleve"

Om Landsforeningen Spor

Landsforeningen Spor er en bruger- og interesseorganisation for voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen og ungdommen.

Vi er ikke jurister, men er i stedet erfaringseksperter. Nærværende notat indeholder oplæg til forbedringer af straffeloven samt forslag til initiativer indenfor Justitsministeriets ressortområde, der bygger på senfølgeramtes egne erfaringer.

Vi ser frem til det kommende samarbejde!

Seksuelle overgreb mod børn

Alle seksuelle aktiviteter og handlinger der kan være voksne imellem – med og uden samtykke, med eller uden brug af genstande og dyr, med eller uden penetration – kan begås mod børn og unge. Børn og unge kan, ud over voldtægt og anden seksuel omgang end samleje, blive udsat for seksualisering og sexchikane, beluring, blottelse af gerningspersonen overfor barnet eller barnet skal blotte sig overfor gerningspersonen, have en central rolle når voksne dyrker sex indbyrdes, blive truet eller groomet til at foretage en seksuel handling med sig selv eller andre børn – såvel fysisk som online. Listen over mulige seksuelle overgreb mod børn er lang og ovenstående er ikke udtømmende.

Dette kan for mange være ubærligt at forestille sig. Landsforeningen Spor anslår på baggrund af undersøgelser i ind- og udland, at op mod 10 % af børn og unge bliver udsat for seksuelle overgreb. (Se bilag 1). Dette med alvorlige og langvarige konsekvenser til følge. Med det stigende antal digitale krænkelse, er vi stærkt bekymrede for udviklingen i omfanget fremover.

De seksuelle overgreb kan foregå i nære relationer, i og uden for familien, men kan også i sjældne tilfælde begås som en voldtægt fra en ukendt gerningsperson.

Seksualforbrydelserne kan ske fra en kærlighedssøgende krænker, men også af en mere voldelig og måske endda sadistisk krænker. Ved længerevarende relationer mellem offeret og krænkeren ses ofte, at krænkeren har groomet offeret og at barnet eller den unge på gerningstidspunktet ikke er bevidst om, at det der foregår er ulovlige, voldelige og stærkt ødelæggende seksuelle overgreb.

Seksualforbryderne, mænd som kvinder, børn og unge såvel som voksne, lever i alle samfundslag og bestrider alle typer job. Nogle af dem bor alene, mens andre har ægtefæller og børn. Både gerningspersoner og ofre er del af fællesskaber – familien, dagsinstitutionen, sportsklubben eller kirken, o.lign. Seksuelle overgreb mod børn og unge foregår i og berører alle disse små og store miljøer, og i sidste ende, hele samfundet.

Straffeloven

Seksuelle overgreb mod børn og unge er omfattet af straffelovens § 216 – voldtægt, § 219 – institutionsanbragte, § 220 – groft misbrug af afhængighed, § 221 – svig, § 222 – børn under 15 år, § 223 – stedbørn, plejebørn, misbrug af overlegenhed mv., § 225 – andet seksuelt forhold end samleje, § 226 – overgrebsmateriale med børn, § 232 – blufærdighedskrænkelse, § 234 – salg af pornografi m.v. til børn under 16 år, § 235 – udbredelse af overgrebsmateriale med børn under 18 år og § 210 – incest.

Ofrene og deres voksenliv

Når barnet bliver voksent, møder man ofte et menneske med komplekse symptombilleder i form af psykisk sygdom, misbrug, langtidsledighed, manglende forældreevne, selvskade, selvmordstanker eller -forsøg, fysiske skader, neurologiske forandringer, ændringer i nerve-, hormon- og immunsystem samt omfattende sociale problemer, altså et menneske der lever med konsekvenserne af at have været udsat for seksuelle overgreb i barndommen.

Videnscenter for Psykotraumatologi ved Syddansk Universitet har i en årrække forsket i brugerne af de tre [Centre for seksuelt misbrugte](#). Forskningsresultaterne er blevet udgivet i en række videnskabelige artikler. Om de behandlingssøgende ofre for seksualforbrydelser i barndommen og/eller ungdommen fremgår det bl.a. at:

- De seksuelle overgreb starter tidligt, halvdelen før skolestart; de står i gennemsnit på i fem år.
- Ofrene fortæller først langt senere, når de er i 20'erne, om overgrebene til andre og behandlingen starter ti år senere.

Forklaringen på at ofrene først søger hjælp når de er i 30'erne er kompleks. Det er ofte et samspil mellem det, at senfølger af seksuelle overgreb i barndommen er en usynlig problematik der sjældent italesættes i den brede offentlighed og de mestringsstrategier barnet udviklede for at overleve dengang.

Mange senfølgeramte tilskriver ikke barndommens eller ungdommens seksuelle overgreb nogen betydning, mens andre har fortrængt de seksuelle overgreb. Fælles for de fleste voksne med senfølger er, at de lever med tilsyneladende uforklarlige fysiske og psykiske symptomer, ofte med sociale problemer til følge. Det er først den dag hvor traumerne bryder igennem og konsekvenserne deraf erkendes, at den senfølgeramte har mulighed for at række ud efter hjælp.

Barnets mestring – den voksnes senfølger

Et barn, der vokser op i et miljø, som er præget af seksuelle overgreb, står over for nogle store tilpasningsopgaver. Når barnet ikke kan ændre på sin reelle virkelighed, har barnet kun den mulighed, at lave virkeligheden om inde i sig selv. En mestringsstrategi hos det misbrugte barn er, at tage ansvaret og skylden for overgrebene på sine små skuldre. Derved får barnet frikendt den eller de egentlige skyldige, som barnet ikke kan bære at opleve som farlige og forsømmelige. Ved at påtage sig skam, skyld og ansvar, opretholder barnet en illusion om at det selv kan påvirke eller ligefrem ændre på det der sker. Samtidig rettes det forkerte og skamfulde indad

En biologisk reguleret mekanisme der sættes i gang ved seksuelle overgreb, er ændrede bevidsthedstilstande – barnet kan dissociere. Mange ofre beretter om hvordan de svævede ud af kroppen under de seksuelle overgreb. Ved dissociation spaltes bevidstheden op i forskellige fragmenter og lejres uden sammenhæng i forskellige hukommelsesspor. Dette kan bl.a. medføre, at de seksuelle overgreb fortrænges fuldstændigt.

Hjælp og rådgivning i forbindelse med anmeldelse

De ovenfor beskrevne barrierer for at søge behandling udgør barrierer for anmeldelse af de seksuelle overgreb til politiet. Landsforeningen Spor mener, at det er i samfundets interesse at de seksuelle overgreb anmeldes så tidligt som muligt. For at bane vejen for en evt. anmeldelse, bør der iværksættes nogle målrettede tiltag for denne specifikke målgruppe.

I Landsforeningen Spor ved vi af erfaring, at mange ofre gør sig mentalt klar, inden de anmelder de seksuelle overgreb – bl.a. ved at opsøge viden. Uden tilgængelig viden og rådgivning, er der stor risiko for, at tanken om anmeldelse slippes, inden det fører til konkret handling.

Det ville fx være gavnligt, hvis Anklagemyndigheden havde en side på deres hjemmeside, der henvender sig specifikt til denne målgruppe, da mange spørgsmål, fx vedr. lov om forældelse og retten til bistandsadvokat før anmeldelse kan presse sig på hos personen der overvejer anmeldelse af barndommens seksualforbrydelser.

Landsforeningen Spor mener endvidere, at der skal etableres en specialiseret juridisk rådgivning og støtte til voksne, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Det er positivt, at der tildeles en kontaktperson og en bistandsadvokat til ofrene før anmeldelsen, men det er langt fra nok.

I England og Irland tilbyder man såkaldt advocacy ([læs evt. om One in Four i Irlands tilbud her](#)), hvor man hjælper ofrene til at træffe en beslutning om anmeldelse på egne præmisser og et oplyst grundlag. En fagligt kompetent rådgiver, med viden om traumer, gennemgår sagen grundigt og rådgiver ofret så vedkommende ved, hvad de går ind til inden anmeldelsen. De følger derefter ofret igennem hele processen fra anmeldelse og politiafhøring til retssag, domfældelse og endda frem til gerningspersonens løsladelse.

I Danmark har vi Offerrådgivningen, som kunne varetage en sådan advocacy/udvidet rådgivning til denne specifikke målgruppe. Det vil dog kræve et stort kompetenceløft til Offerrådgivning. Pt. har Offerrådgivningen kompetencer til at rådgive og støtte ofre, der aktuelt har været udsat for enkelte hændelser – hvilket også er den målgruppe de henvender sig til.

Når der er tale om forbrydelser, der er fundet sted mange år tidligere, som ofte har stået på i årevis og hvor ofrene har meget mere komplekse problemer og dybdegående traumereaktioner, mener vi at der bør etableres en særskilt advocacy-service i en specialiseret organisation, i tæt tilknytning til organisationer der kan tilbyde specialiseret terapi og støttegrupper (læs mere nedenfor). Et beslægtet område hvor vi har gode erfaringer med en juridisk rådgivning til en specifik målgruppe, er i Dansk Stalking Center.

Det er muligt at gerningspersonen ikke bliver dømt, og den risiko skal man selvfølgelig være helt klar over, inden en anmeldelse og evt. retssag. Men ofret kan godt have en anden drivkraft end ønsket om en fængselsdom. Det kan fx være svært at leve med viden om, at en person potentielt kan krænke flere børn. For mange kan en anmeldelse være en måde at placere skyld og skam, hvor det hører hjemme. Bl.a. derfor kan det være gavnligt og et vigtigt skridt at tage, at lave en anmeldelse, selv hvis der kun er en lille sandsynlighed for dom.

Terapeutisk tilbud og støttegrupper samtidig med en retssag

Selve processen i forbindelse med anmeldelse af de seksuelle overgreb, kan for mange være en proces som kræver uanede kræfter og hvis den traumeramte ikke har et netværk til at bakke op, hvilket ofte kan være tilfælde i sager, hvor krænkelserne er sket i nære relationer, er det tæt på umuligt at ofret kan komme igennem den lange proces fra anmeldelse til mulig domsfældelse. Derfor bør ofre tilbydes terapeutisk behandling og en evt. støttegruppe med ligesindede under og efter processen.

TraumeBevidst Tilgang

Som situationen er i dag, er der ingen eller meget lidt traumebevidsthed hos politiet og i retssystemet hvilket ofte medfører yderligere traumatisering af anmelder. Ventetider, samtaler med medarbejdere som ikke ved noget om traumers indvirkning på mennesker, krav om at kunne italesætte overgrebene og retssager hvor hele traumet skal stilles til skue, kan alt sammen være traumatiserende i sig selv.

Det er meget positivt at der i politiforliget 2020 blev afsat penge til politiets og anklagemyndighedens arbejde med og hjælp til ofre for vold i nære relationer, voldtægt mv. ved at styrke efter- og videreuddannelse af medarbejdere, oprettelse af specialiserede teams i politikredsene og mulighed for videoafhøring i voldtægtssager.

Det er i den forbindelse vigtigt, at gruppen af voksne, der var udsat for seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen, eksplicit bliver en del af målgruppen for indsatsen, og at der undervises både i de akutte og i de langvarige traumereaktioner, som man ser hos mange senfølgeramte voksne.

TraumeBevidst Tilgang (TBT) – oversat fra det engelske Trauma Informed Care (TIC)

TBT er en tilgang, hvor en organisations tilbud er funderet i en forståelse af og reagerer på traumets effekt på individet. Organisationen skaber fysisk, psykologisk og emotionel sikkerhed for både personale og borgere og muligheder for, at traumeramte kan genopbygge en følelse af kontrol og empowerment.

Det indebærer også, at der skabes en årvågenhed i forhold til at forebygge og undgå institutionelle processer og individuelle praksisser, der har risiko for at retraumatisere personer, som tidligere har oplevet traumatiske begivenheder. Ydermere er det vigtigt, at traumeramte deltager i udviklingen, udførelsen og evalueringen af de ydelser, der tilbydes i den TraumeBevidste Tilgang.

Kilde: [Det Nationale Traume-Bevidst Tilgang \(TBT\) Center](#)

Kan man tale om "blufærdighedskrænkelser" i forbindelse med seksuelle overgreb mod børn?

Straffeloven

§232. Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Landsforeningen Spor mener at seksuelle overgreb mod børn og unge, der falder under straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser skal skilles ud i en selvstændig paragraf. De seksuelle overgreb er ikke "krænkelser af blufærdigheden" men derimod alvorlige seksuelle overgreb mod børn og unge.

Straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser er ifølge Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser Bind II, side 594 fra 2012, langt den hyppigst anvendte strafbestemmelse om seksuelle overgreb. Den anvendes hyppigere end samtlige øvrige strafbestemmelser om seksualforbrydelser tilsammen.

Videnscenter for Psykotraumatologi ved Syddansk Universitet har opgjort de typer seksualforbrydelser, som behandlingssøgende borgere ved CSM centrene har været udsat for, ud fra fire klasser af overgreb og de har opgjort procentdelen af hvor mange af brugerne der har været udsat for de forskellige typer seksualforbrydelser:

Verbale krænkelser (17%) høj sandsynlighed for at have oplevet verbale krænkelser: indlagt til at høre om andres seksuelle oplevelser, udspurgt om egen seksualitet, drillet med sin seksuelle udvikling osv.

Seksuel berøring (33%) lav forekomst af de fleste typer overgreb. Kendetegnet ved at have vist sine egne kønsorganer, fået dem berørt og tvunget til at røre andres kønsorganer.

Høj grad af seksuel kontakt (34%) høj sandsynlighed for at have haft seksuel kontakt uden penetration: kysset/befamlet, set voksnes samleje og porno, vist sine egne kønsorganer, fået dem berørt og tvunget til at røre andres kønsorganer.

Multiple krænkelser (17%) høj sandsynlighed for at have oplevet alle typer af overgreb.

Kilde: Ask Elklit, SDU - oplæg ved Synlighedsdagen i Aarhus, oktober 2020

Tallene indikerer, at hovedparten af de voksne, der søger behandling i CSM Centrene har været udsat for de typer seksuelle overgreb, der falder under straffelovens § 232 - de såkaldte blufærdighedskrænkelser.

Ifølge Ask Elklit, professor ved Videnscenter for Psykotraumatologi, Syddansk Universitet, opfylder 78% af de behandlingssøgende voksne kriterierne for diagnosen for PTSD ved behandlingsstart. I bilag 2 ses en opgørelse fra Videnscentrets forskning, som kan give et yderligere indblik i de psykiske konsekvenser ofrene lever med i voksenlivet.

Landsforeningen Spor mener på denne baggrund, at Justitsministeriet bør iværksætte en revision af straffeloven således at de seksuelle overgreb mod børn og unge, hvor der ikke er tale om penetration eller kraftig manipulation af kønsorganerne, men andre typer seksuelle overgreb, får sin egen, selvstændige paragraf i straffeloven.

»Sammenlignet med flygtninge og soldater er det her (graden af skader hos senfølgeramte der er i behandling på CSM centrene, red.) meget højere.

Det ligger på niveau med det, vi ser hos torturofre«

Ask Elklit, professor ved Videnscenter for Psykotraumatologi ved Syddansk Universitet, Politiken den 14. marts 2018

Forældelsesfristen

Forældelsesfristen for seksuelle overgreb mod børn og unge blev ophævet i forbindelse med en lovændring, der trådte i kraft den 1. april 2018.

Forældelsesfristen blev dog ikke ophævet for allerede forældede seksuelle overgreb mod børn og unge, som derfor forbliver forældede.

Forældelsesfristen for seksualforbrydelser mod børn der falder under § 232 om såkaldte blufærdighedskrænkelser, blev ikke ophævet, hvorfor denne type seksualforbrydelser fortsat forældes 5 år efter barnets fyldte 21. år.

Hvis ovenstående forslag om at skille seksuelle overgreb mod børn, der i dag falder under § 232 om blufærdighedskrænkelser, ud i en selvstændig paragraf i straffeloven, realiseres, bør forældelsesfristen for disse forbrydelser samtidig ophæves.

I processen hen mod ophævelse af forældelsesfristen, blev der argumenteret imod ophævelse af forældelsesfristen med tilbagevirkende kraft. Der blev henvist til, at det er imod den europæiske menneskerettighedskonvention. Vi hørte bl.a. udtalelser fra politikere som fx "vi lovgiver ikke med tilbagevirkende kraft i Danmark".

Europæiske menneskerettighedskonvention artikel 7

"Ingen kan kendes skyldig i strafbar lovovertrædelse på grund af en handling eller undladelse, der ikke udgjorde en strafbar overtrædelse af national eller international ret på den tid, da den blev begået. Ej heller må der pålægges en strengere straf end den, der var anvendelig på det tidspunkt, da den strafbare lovovertrædelse blev begået."

Men er en ophævelse af forældelsesfristen for seksualforbrydelser mod børn, der nu er forældede, også imod menneskerettighedskonventionen? Det mener nogle advokater ikke det er, da forbrydelsen jo netop var strafbar dengang de seksuelle overgreb fandt sted. Set i det lys mener Landsforeningen Spor at Justitsministeriet bør genoverveje en fuldstændig fjernelse af forældelsesfristen.

Et barn kan ikke give sit samtykke til samleje med en voksen

I sommeren 2020 frifandt Landsretten en 32-årig idrætslærer for voldtægt af en 13-årig pige, men dømte i stedet efter § 222 - samleje med en mindreårig, og læreren fik nedsat sin straf fra seks års fængsel til to.

Dommen har givet anledning voldsom kritik fra såvel offentligheden som politikere. Landsforeningen Spor bakker op om en revision af straffeloven så børn beskyttes bedst muligt imod seksuelle overgreb.

"Kærestelignende forhold" mellem en voksen og et barn

Landsforeningen Spor mener, at der bør laves en ny undersøgelse af retspraksis i forbindelse med sager om samleje med mindreårige, og i hvor stort omfang der fra rettens side vurderes at det var tale om et kærestelignende forhold.

En undersøgelse foretaget af Rigsadvokaten fra 2008 viste, at retten i hver fjerde sag om samleje med mindreårige vurderede, at det var tale om et kærestelignende forhold. Undersøgelsen omtales i [denne artikel på dr.dk](#).

Siden 2008 er der kommet flere sager frem i medierne, hvor man kan stille spørgsmålstegn ved, om retten har tilstrækkeligt viden om manipulation og grooming til at genkende tegn på dette.

Et eksempel er en sag fra 2015 hvor Retten i Hillerød idømte en 39-årig mand seks måneders fængsel for samleje med mindreårig og frifandt ham for at have voldtaget en 12-årig pige. Retten mente dengang, at der var tale om et kærestelignende forhold da det intime forhold mellem tiltalte og pigen gradvist var opstået hen over sommeren 2014. Pigen og manden havde haft en omfattende sms-korrespondance samt fortrolige samtaler om personlige forhold, og deres relation havde langsomt udviklet sig. Domsresuméet beskriver, set ud fra Landsforeningen Spors perspektiv, en helt klassisk groomingproces.

Kriminalisering af grooming

I flere vestlige lande er grooming i sig selv en kriminel handling. Grooming af børn og unge foregår både i den fysiske verden såvel som online. Online grooming er et stærkt stigende problem i Danmark. Vi har i den seneste tid set meget omfattende sager, hvor en enkelt gerningsperson har groomet hundredevis af børn og unge.

Landsforeningen Spor mener at Justitsministeriet bør iværksætte initiativer til at afdække problemets omfang og, med inddragelse af erfaringer fra udlandet, undersøge hvordan en evt. kriminalisering af grooming i Danmark kan iværksættes.

Grooming

Ifølge Red Banet er der ofte gået en længere proces forud for et seksuelt overgreb, hvor krænkeren har bearbejdet et barn eller en ung til at ville overskride sine grænser. Grooming består af en række faser, hvor den pædofile langsomt skaber en relation til barnet med henblik på at udnytte det seksuelt - online eller fysisk.

Læs mere i artiklen [Grooming – en strategisk proces](#)

Erstatning

Erstatningerne til ofre for seksuelle overgreb i barndommen og ungdommen er, til trods for at erstatningsniveauet blev sat op i 2018, fortsat alt for lave. De økonomiske tab og øgede omkostninger til fx fysisk og terapeutisk behandling, den forurettede må bære i voksenlivet er mange gange større end de tortgodtgørelser der tilkendes.

Mange medlemmer af Landsforeningen Spor har i kortere eller længere perioder måtte finansiere specialiseret traumeterapi selv, med udgifter på flere hundrede tusinde kroner til følge. Traumerne er et livsvilkår, der kan reaktiveres i livets forskellige faser, hvorfor man ikke kan tale om at ofret bliver "færdigbehandlet", men at specialiseret behandling løbende bliver nødvendig. Dertil kommer udgifter til behandlinger hos fysioterapeuter, psykomotoriske terapeuter o.lig., samt medicinudgifter i forbindelse med fysiske sygdomme forårsaget af barndommens traumer.

I Danmark er der begrænset med relevante offentlige behandlingstilbud, der ofte er forbundet med årelange ventetider og visitationskrav, som udelukker en stor del af de senfølgeramte.

Det er derfor afgørende for den enkelte, der får tilkendt erstatning, at de gennem voksenlivet har mulighed for at dække de udgifter livet med senfølger løbende medfører.

Seksuelle overgreb i barndommen forårsager desuden store økonomiske tab for mange ofre, da de har vanskeligt ved at opnå en fast tilknytning til arbejdsmarkedet i deres voksenliv. Senfølgerne påvirker deres arbejdsevne så voldsomt, at mange lever et helt liv på offentlige ydelser og det for nogen, ender med tilkendelse af en førtidspension.

I den [seneste årsstatistik fra 2015](#) fra 10 senfølgecentre kunne man se at brugernes tilknytning til arbejdsmarkedet var markant lavere end i normalbefolkningen: 33 % af brugerne er i beskæftigelse mod 74 % af befolkningen i almindelighed og 50 % af brugerne er udenfor arbejdsstyrken mod 20 % af befolkningen.

Politiet og kriminalforsorgen

Landsforeningen Spor hilser etablering af specialenheder i politiet med viden om voldtægt og forbrydelser i nære relationer samt uddannelse og efteruddannelse af medarbejderne velkomment.

Vi vil dog gerne gøre opmærksom på at vores målgruppe, voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen, ofte overses. Det er vores oplevelse, at senfølgeramte pt. ikke fylder særlig meget i bevidstheden, når der udvikles indsatser og formidles viden om voldtægt og seksuelle overgreb mod børn. Vi ser derfor frem til at Landsforeningen Spor inddrages, så denne målgruppe fremover bliver tænkt ind i udviklingen af undervisning og øvrige indsatser.

TraumeBevidst Tilgang og viden om traumereaktioner

Vi mener at det vil være gavnligt for alle ofre for personfarlig kriminalitet, at der kommer generel traumebevidsthed i politi, retsvæsnet og kriminalforsorgen, som vi kender det fra TraumeBevidst Tilgang (TBT).

I Landsforeningen Spor er vi klar over at TBT skal planlægges nøje inden tilgangen implementeres i større skala – også indenfor retssystemet og kriminalforsorgen – og at vi har lang vej igen i Danmark, før vi kan kalde os et traumebevidst land. Men i Spor mener vi at TBT er den rette vej at gå, og vil derfor opfordre Justitsministeriet til at undersøge TBT nærmere bl.a. via de erfaringer man har fra udlandet, hvor TBT er blevet implementeret indenfor retsvæsnet og kriminalforsorgen.

Mange voksne med senfølger oplever kontakten til autoriteter, særligt politiet, som noget meget ubehageligt. Dette skyldes for nogen, at de igennem deres barndom er blevet truet af deres krænker med at politiet eller kommunen aldrig ville tro på barnet, hvis det fortalte om de umenneskelige overgreb som barnet oplevede, eller at politiet ville komme og hente dem, hvis overgrebene blev opdaget. Derved er grundstenen for manglende tillid til politiet sået.

Når politiet henvender sig til den almene borger, gør de det med en stærk autoritet, hvilket rammer direkte ind i den manglende tillid hos den traumeramte og vedkommende kan derved få svært ved at være i kontakten til politiet. Her ville en generel traumebevidsthed hos politiet være et redskab som kan skabe et fundament for en tryk kontakt for den traumeramte.

Den seksuelt misbrugte kan reagere på mange forskellige måder i mødet med autoriteter generelt og i mødet med politiet under afhøringen specifikt. Fragmenterede erindringer, dissociation, ingen eller voldsomme følelsesmæssige udbrud, herunder fx latter, er normale reaktioner der kan gøre, at ofret kan virke utroværdigt. Derfor er en dybdegående viden om både akutte og langvarige traumereaktioner vigtige hos alle medarbejdere, der møder voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen.

Definition af traumer

Ifølge de internationale definitioner, der anvendes i TraumeBevidst Tilgang (TBT), kan traumer opstå efter en enkelt hændelse, flere hændelser eller et sæt af omstændigheder, der opleves af den enkelte som fysisk eller emotionelt skadelige eller livstruende. Typiske traumer er vold, mishandling, seksuelle overgreb, omsorgssvigt, tab, katastrofe, ulykke, krig eller andre følelsesmæssigt skadelige oplevelser.

Traumebevidst Tilgang overfor unge, der er på vej ind i en destruktiv livsbane
Hos gruppen af unge, der lever på kant med loven og som er på vej ind i en kriminel løbebane, kan man meget ofte finde unge mennesker med svære traumer - bl.a. seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen. Den begyndende kriminalitet kan være et symptom på traumer og tilgangen til disse unge er altafgørende for hvorvidt man lykkes med indsatserne. Krav og løftede pegefingre kan for senfølgeramte unge føles som en gentagelse af barndommens påtvungne og uønskede overgreb, hvilket kun fører til yderligere destruktiv og selvdestruktiv adfærd.

Der er en klar sammenhæng mellem barndomstraumer og brug af euforiserende stoffer i ungdoms- og voksenlivet. Der er tale om selvmedicinering, hvor personen bruger stoffernes virkning til at lægge låg på ubærlige følelser der stammer fra de seksuelle overgreb. Ofte fører afhængigheden af stoffer til en kriminel løbebane, så også for gruppen af unge kriminelle stofbrugere, kan Traumebevidst Tilgang være gavnlig, da den adresserer den bagvedliggende årsag til kriminaliteten, traumet, så der er en reel mulighed for at bryde den onde cirkel.

Læs evt. mere om Trauma Informed Care i det amerikanske ungdomsretslige system på [The National Child Traumatic Stress Networks hjemmeside](#).

I følgende afsnit beskriver vi kort nogle af de indsatser for seksualforbrydere og ikke udøvende pædofile, Landsforeningen Spor mener der skal iværksættes. Vi vil dog henvise til Sundhedsstyrelsens publikation "[Undersøgelse af muligheder for at styrke indsatsen til mennesker med pædofile tanker](#)" fra februar 2019, hvor der anvises en lang række indsatser som Landsforeningen Spor bakker op om, men ikke kommer yderligere ind på i dette notat.

Indsatsen overfor ikke-udøvende pædofile

Landsforeningen Spor mener, at anonym behandling bør være tilgængelig for mennesker med seksuelle tanker om børn og personer med andre former for seksuelle afvigelse.

I Danmark skal alle som ønsker hjælp til deres seksuelle afvigelse, inkl. klinisk pædofile, uanset om de har handlet på impulsen eller ej, via praktiserende læge for at blive henvist til relevant behandling hos fx Sexologisk Klinik på Rigshospitalet. For mange er det dog umuligt at gå til egen læge, grundet frygten for stigmatisering, fordomme og mulige konsekvenser.

Frygten for, at den praktiserende læge bryder sin tavshedspligt kan være en medvirkende årsag til, at den pædofile ikke søger hjælp. Lægen har en særlig underretningspligt, der går forud for sin tavshedspligt. Lægen kan måske ikke helt afvise, at den ikke-udøvende pædofile kunne finde på at udsætte egne eller andres børn for overgreb, og der er derfor en reel risiko for at lægen ville foretage en indberetning.

Også skammen, der er forbundet med seksuelle tanker om børn, kan være en barriere for den ikke udøvende pædofile at søge professionel hjælp. Derfor vil oplysning, bl.a. hvor personer med seksuelle tanker om børn står frem med egne erfaringer, være gavnlig.

Indsatsen overfor dømte seksualforbrydere

Seksuelle overgreb mod børn ansues ofte som en individuel problematik med et offer på den ene side og en gerningsperson på den anden side. Men som vi skrev i indledningen til nærværende notat, indgår både seksualforbrydere og deres ofre i familier og lokalsamfund.

Seksuelle overgreb finder ofte sted i et dysfunktionelt miljø, hvor ingen griber ind eller hvor der endda dækkes over forbrydelserne, så de seksuelle overgreb kan stå på i årevis. Desværre oplever mange ofre at familien eller lokalsamfundet tager afstand fra dem, når tavsheden brydes og de seksuelle overgreb kommer frem.

Også gerningspersonen oplever at blive "stødt ud" af samfundet, hvilket kan virke retfærdigt set ud fra et hævn- eller retsfølelsesperspektiv, men som samtidig er uhensigtsmæssigt set ud fra et kriminalpræventivt perspektiv. Hvis vi ønsker at forebygge at seksualforbryderen begår nye seksuelle overgreb mod børn, er vi nødt til at se på nogle af de muligheder der findes i genoprettende retfærdighed (restorative justice), under og efter udstået straf.

Genoprettende samtaler mellem offer og gerningsperson kan være mere helende for ofret, end en retssag med domfældelse, da gerningspersonen ved de genoprettende samtalerne skal vedkende sig skylden og stå til ansvar for deres kriminelle handlinger, ved at lytte til ofrets fortælling om den skade de har forvoldt. Ved at have gennemgået en proces hvor den smertefulde virkelighed om de seksuelle overgreb er blevet indoptaget, er der større sandsynlighed for at gerningspersonen undgår recidiv.

Endnu mere vidtrækkende perspektiver ville der være i at etablere genoprettende cirkler, med eller uden gerningspersonen, hvor hele familier, organisationer eller lokalsamfund, som jo i sagens natur også bliver berørt, får hjælp udefra til at håndtere de svære følelser der kommer i kølvandet på en sag om seksuelle overgreb mod et eller flere børn.

I den førnævnte rapport "Undersøgelse af muligheder for at styrke indsatsen til mennesker med pædofile tanker" omtales et muligt efterværn for seksualforbrydere, Circles of Support and Accountability (CoSA), hvor der dannes et netværk omkring den tidligere dømte, med det formål både at støtte personen i ikke at begå overgreb igen og hjælpe med mere praktiske ting. CoSA er blevet afprøvet med god effekt i Canada og England.

I rapporten skrives, at det er en generelt vurderingen blandt de professionelle på området, at dette område er mindre vigtigt ift. de øvrige indsatser. Denne vurdering er vi som erfaringseksperter ikke enig i. Vi mener at et initiativ som CoSA i Danmark er uhyre vigtigt, så vi kan bevæge os væk fra antagelsen om at seksuelle overgreb mod børn er et individuelt problem og over til at tage et kollektivt ansvar.

Bilag 1 - Omfang

Det er vanskeligt at sætte et præcist tal på omfanget af seksuelle overgreb mod børn. Undersøgelser viser, at tallet ligger mellem 2 og 20 %.

Den aktuelle viden om overgreb mod børn og unge i Danmark baserer sig bl.a. på undersøgelsen [Unges Trivsel År 2008 - en undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb og vold i barndom og tidlig ungdom](#) (Statens Institut for Folkesundhed, 2009).

5% af drengene og 22% af pigerne havde oplevet seksuelt overgreb fra jævnaldrende eller voksne.

14

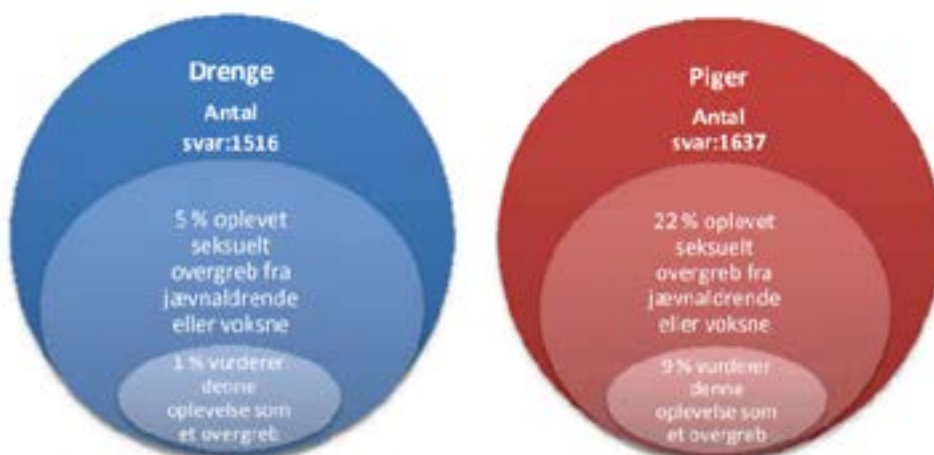

Illustration fra rapporten *Unges Trivsel År 2008*

En nyere undersøgelse fra SFI og Videnscenter for Psykotraumatologi ved Syddansk Universitet, [Børnemishandling i hjemmet](#) (Christoffersen, Mogens, 2010), viser, at 2 % af en årgang udsættes for seksuelle overgreb, inden de er fyldt 15 år, svarende til 1.200 børn fra hver årgang. Undersøgelsen er baseret på interview af 3.000 25-årige om deres oplevelser med mishandling i barndommen.

I en norsk undersøgelse fra 2012 [Forekomsten av seksuelle overgrep i et repræsentativt befolkningsudvalg i Norge](#) (Steine, Iris M. et al, 2012), baseret på et repræsentativt udsnit af den norske befolkning fremgår det, at 24,3 % af kvinderne og 12,0 % af mændene rapporterede at have oplevet seksuelle overgreb før det fyldte 16. år.

Et review over studier fra de nordiske lande fandt en forekomst af seksuelle på 3-23 % for drenge og 11-36 % for piger (Kloppen et al., 2016).

I EU estimeres at 20 % af børn og unge i EU-landene udsættes for seksuelle overgreb. EU står bl.a. bag kampagnen "[ONE in FIVE](#)" (Council of Europe, u.å.)

Bilag 2 – Psykiske konsekvenser i voksenlivet

Nedenfor ses to opgørelser fra Videnscenter for Psyotraumatologis forskning, om de psykiske konsekvenser hos behandlingssøgende ofre for seksuelle overgreb i barndommen og ungdommen.

Udbredelse af kliniske lidelser

Diagnose	antal	procent
Angst	331	76.3
Somatoform	90	20.7
Dystymi	173	39.9
Svær depression	161	37.1
Alkoholafhængighed	24	5.5
Stofafhængighed	18	4.1
Bipolar: Mani	54	12.4
Tankeforstyrrelser	76	17.5
Vrangforestillinger	37	8.5

Udberedelse af personlighedsforstyrrelser

Diagnose	antal	procent
Skizoid	151	36
Undgående, evasiv	200	48
Dependent	268	64
Histrion	43	10
Narcissistisk	30	7
Anti-social	31	7
Tvangspræget OCD	25	6
Skizotypal	66	16
Borderline	134	32
Paranoid	82	20

Kilde: Ask Ekliit, SDU – oplæg ved Synlighedsdagen i Aarhus, oktober 2020

Landsforeningen Spor
Vodroffsvej 5, st. tv.
1900 Frederiksberg C

kontakt@landsforeningen-spor.dk

København 19.10.2021

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb)

Landsorganisation af Kvindekrisecentre (LOKK), som er medlems- og interesseorganisation for 52 kvindekrisecentre, har med interesse læst ovenstående lovforslag. Vi hilser det meget velkomment med det øgede fokus på børn generelt fra regeringens side, med reformen "Børnene først", hvor det bl.a. nævnes at barnets retssikkerhed skal prioriteres. Vi finder at udkastet til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. imødekommer dette.

LOKK ser positivt på, at regeringen med lovforslaget vil skabe et øget fokus på børn og overgreb, at man har øje for barnets bedste. Med vores erfaring fra landes krisecentre og arbejdet med børn ved vi, at det tager lang tid for et barn at komme videre fra et liv med vold og overgreb. Vi er tilfredse med at justitsministeriet, ikke finder at det nuværende straffniveau, afspejler den traumatiserede krænkelse af barnet og de langvarige konsekvenser det måtte medføre.

Vi forventer derfor, at dette lovforslag med øget strafudmåling, fremadrettet vil afspejles i sager med overgreb mod børn. Således at intet barn vil opleve ikke at blive taget alvorligt, samt at ethvert barn vil blive mødt med en passende strafudmåling for en handling begået imod barnet.

Vi ønsker dog også at gøre opmærksom på, at opgaven med at hjælpe børn videre, ikke kun løses ved højere strafudmåling. Der kræves vedvarende indsatser, der imødekommer barnets langvarige fysiske og psykiske konsekvenser.

Med venlig hilsen

Kamilla Bjørn Drøidal, Direktør

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Pr. e-mail til strafferetskontoret@jm.dk og naw@jm.dk

Fredericia, den 28. oktober 2021

Vedr. høring til Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Offerrådgivningen i Danmark udtaler sig af princip ikke om strafudmåling, men har følgende bemærkninger:

Vi kan tilslutte os punkt 2.1 ændringen af § 216 stk. 2, hvorefter samleje med barn under 15 år, fremover straffes som voldtægt, hvis gerningsmanden er over 22 år. Samt punkt 2.2. der omhandler strafskærpelse for andre former for seksuelle end samleje begået mod børn under 15 år.

Ligeledes tilslutter og støtter vi punkt 2.7. ændring af retsplejelovens § 741a, der vil give en person, der mener sig udsat for et seksuelt overgreb mulighed for at tale vederlagsfrit med en bistandsadvokat, inden anmeldelse og uden at det forudsætter en efterfølgende anmeldelse.

”Den foreslåede ordning vil blive etableret med udgangspunkt i de bistandsadvokatlistes, som politiet anvender i sager, hvor der er behov for at kontakte eller tilkalde en advokat for forurettede, indtil retten måtte beskikke en.

Listerne vil blive offentliggjort på Rigspolitiets og Rigsadvokatens hjemmesider samt kommunikeret til andre myndigheder og organisationer med kontakt til forurettede i sager om seksuelle overgreb, så forurettede på alle tidspunkter af døgnet vil have mulighed for at rette henvendelse til en af de advokater, der fremgår af listerne.”

Med vedtagelse af dette forslag vil forurettede således have mulighed for at kontakte en advokat på alle tidspunkter af døgnet og i umiddelbar forlængelse af, at overgrebet har fundet sted, og uden at efterfølgende anmeldelser er nødvendige, hvilket vi bifalder med stor tilfredshed. Desuden glæder det os, at listerne nu bliver tilgængelige for andre end politiet, herunder Offerrådgivningen.

Dog mener Offerrådgivningen i Danmark fortsat, at der bør oprettes særlige lister med særligt udpegede og uddannede bistandsadvokater.

1/2

Offerrådgivningen

OFFER
VIDNE
PÅRØRENDE

offerraadgivning.dk

Vi støtter forslaget 2.7.3.2. *Ændring af retsplejelovens §741 c, således at forurettede får ret til en opfølgende samtale med bistandsadvokaten efter domsafsigelse.*

Dog mener Offerrådgivningen i Danmark, at denne mulighed bør udvides til alle sager, hvor der er beskikket en bistandsadvokat. Det er ikke kun ofre for seksuelle krænkelser, der har behov for at bistandsadvokaten ”under samtalen (vil) kunne forklare forurettede om indholdet og udfaldet af dommen samt forurettedes muligheder og rettigheder, herunder om mulighederne for at søge erstatning ved Erstatningsnævnet.”

Desuden bør der, som også tidligere anført af Offerrådgivningen i Danmark, være mulighed for at forlænge en beskikkelse til også at omfatte en sag ved Erstatningsnævnet. I de tilfælde, hvor forurettedes krav ikke har kunnet afgøres under straffesagen, fordi der endnu ikke er afklaring af forurettedes tilstand. Det drejer sig om de personer, som er hårdest ramt, og som har et udtalt behov for advokatbistand til opgørelse af deres erstatningskrav.

Endeligt støtter vi forslaget 2.8. *Underretning af forurettede forud for offentliggørelse af dom m.v. på rettens hjemmeside.*

Med venlig hilsen

Knut A. Gulbrandsen
Landsformand
Offerrådgivningen i Danmark

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København, 28 oktober 2021

Vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb). (Sagsnr. 2021 – 731 – 0089).

Ved brev af 30. september 2021 har Justitsministeriet fremsendt udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. og anmodet om Red Barnets eventuelle bemærkninger. Vi takker for muligheden for at besvare denne høring.

Generelle bemærkninger

Red Barnet finder, at det fremsendte udkast rummer en række gode forslag til styrkelse af beskyttelsen af børn og unge, som udsættes for seksuelle overgreb. Det er glædeligt, at justitsministeren følger op på de retspolitiske udmeldinger om behovet for styrkelse af beskyttelse af børn mod seksuelle overgreb, som blandt andre Red Barnet har haft lejlighed til at drøfte med ministeren.

Konkrete bemærkninger

1. Forslag til ny straffelovs § 216, stk. 2.

Red Barnet er særligt enige i det fremsatte forslag om, at samleje eller anden form for seksuel omgang mellem en person under 15 år og en person på 22 år eller derover skal anses og straffes som voldtægt (eller anden seksuel omgang afhængigt af karakteren af de konkrete seksuelle handlinger). Red Barnet er enig i, at et barn ikke er i stand til frivilligt at samtykke til et seksuelt forhold til en voksen, betydeligt ældre person – og at et sådant forhold altid skal anses som voldtægt.

Red Barnet er enig i forslaget om, at der kan straffes efter straffelovens § 216, stk. 1, i sammenstød med § 216, stk. 2, 2. pkt. uanset, at det ikke nødvendigvis får betydning for strafudmålingen.

2. Forslag til skærpelse af praksis for anden seksuel omgang end samleje, jf. forslag til straffelovens § 225, jf § 216, stk. 2, og § 225, jf. § 222.

Det fremgår af udkastets bemærkninger, side 15, sidste afsnit, at straffen for samløje med person under 12 år eller en person under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed som udgangspunkt er 3 år og 6 måneders fængsel.

Det fremgår videre, at straffen for anden seksuel omgang – i, hvad bemærkningerne kalder den høje ende, se side 15 – går fra 1 års fængsel til 1 år og 3 måneders fængsel. Det anføres samtidig, at der i den lavere ende af skalaen ses straffe ned til 3-4 måneders fængsel.

Justitsministeriet anfører i bemærkningerne, side 16, at denne forskel i strafudmåling mellem straffen for voldtægt og straffen for anden seksuel omgang er uhensigtsmæssig og ikke i tilstrækkelig grad afspejler den traumatiserende krænkelse af barnet, der finder sted, og de langvarige fysiske og psykiske konsekvenser, en sådan krænkelse – anden seksuel omgang – af barnet kan have.

Red Barnet er på den baggrund enig med Justitsministeriet i, at der er behov for en ændring af strafudmåling i sagen om seksuel omgang med personer under 15 år – og i ministeriets forslag om en gennemgående skærpelse på 50 % i forhold til den hidtidige, typiske straf.

Justitsministeriet anfører videre, cf. bemærkningerne side 16, som eksempel, at det vil betyde, at man ved en sag om anden seksuel omgang med et barn, hvor der i dag udmåles en straf på 4 måneder, fremover vil skulle udmåle en straf på 6 måneders fængsel.

Efter Red Barnets opfattelse ville det være hensigtsmæssigt, om Justitsministeriet havde anført nogle eksempler på den skærpede straf for anden seksuel omgang ”i den høje ende” af strafferammen, så det havde været muligt at forholde sig til straffeskærpelsen ved grove krænkelse. 4 måneder, der skærpes til 6 måneder, forekommer fortsat at være en meget lav straf i forhold til strafferammen for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2 eller § 222, jf. ministeriets egne overvejelser om de skadelige konsekvenser af seksuel omgang begået mod et barn under 12 eller 15 år.

3. Forslag til ny straffelovens § 235 a, om forbud mod sexdukke, der fremstår som børn.

Efter forslaget foreslås indførelsen af en bestemmelse i straffeloven, som kriminaliserer den, som fremstiller, besidder, sælger eller på anden måde overdrager en dukke, som er konstrueret med seksuelt formål for øje, og som fremstår som et barn.

Efter forslaget skal denne nye bestemmelse have en strafferamme – bøde eller fængsel indtil 2 år for *fremstilling, salg eller anden overdragelse*. Strafferammen for overtrædelse af forbuddet mod *besiddelse* af sexdukke, der fremstår som børn, bør efter forslaget fastsættes til 1 års fængsel.

Dermed vil forslaget afspejle strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 235, om udbredelse og besiddelse af seksuelt overgrebsmateriale.

Red Barnet støtter forslaget om det generelle forbud. Så længe det ikke er dokumenteret over enhver tvivl, om dukkerne leder til overgreb, bør man i børnenes interesse forbyde dukkerne. Tvivlen bør komme børnene til gode. Desuden er situationen den, at den teknologiske udvikling har medført, at dukkerne er blevet uhyggeligt virkelighedstro, og dermed bidrager til en generel seksualisering af børn.

Red Barnet mener dog, at det bør være lovligt at bruge dukkerne til terapeutiske forløb.

Red Barnets primære mål vil altid være at beskytte børn og sikre, at børn ikke kommer til skade. Så længe der ikke er videnskabelig dokumentation for, om sexdukker der fremstår som børn primært vil lede til overgreb, bør det alene være lovligt at anvende dukkerne, hvis det sker som del af et terapeutisk forløb som en del af forskning – det vil sige som led i et videnskabeligt, kontrolleret forløb, der fx har til formål at undersøge og udvikle behandling af voksne med seksuel interesse i børn.

Red Barnet vil derfor anbefale, at der tilføjes en undtagelsesbestemmelse, som giver mulighed for at søge om særskilt tilladelse til at bruge sådanne dukker til overvågede, videnskabelige, dokumenterede undersøgelser.

Red Barnet finder i øvrigt, at der er et stort behov for at styrke viden via forskning på dette område.

4. Forslag om indførelse af adgang til at meddele udrejseforbud til personer, der er dømt for seksualforbrydelser begået mod børn, jf. forslag til ændring af straffelovens § 236, stk. 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11, 12, 14, 15.

Efter Red Barnets opfattelse kan der være gode grunde til at forhindre personer, som er idømt fængselsstraf for seksuelle overgreb mod børn, i at rejse til udlandet, herunder særligt til lande, hvor det kan frygtes, at den pågældende vil have særligt let adgang til børn og unge.

Idet vi forudsætter en effektiv og reel domstolskontrol med udstedelsen af udrejseforbud til personer, som tidligere er dømt for seksuelle overgreb på mindreårige, herunder en reel risikovurdering (recidiv) og en proportionalitetsvurdering af de modstridende hensyn, hhv. den dømtes og samfundets, har Red Barnet ikke yderligere bemærkninger til bestemmelsen.

Red Barnet har i den forbindelse også tillagt det betydning, at den dømte efter ansøgning under særlige omstændigheder, kan opnå tilladelse til en specifik udrejse af landet.

Samlet set er forslaget efter Red Barnets opfattelse i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols artikel 8, stk. 2, og 4. tillægsprotokol, artikel 2, stk. 1, som giver mulighed for at lave begrænsninger i en borgers ret til familieliv og til at færdes fri, når begrænsningerne skønnes nødvendige i et demokratisk samfund for at beskytte lov og orden, den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at opretholde den offentlige orden, for at forebygge forbrydelse, beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Tilsvarende findes forslaget at være i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF om unionsborgernes og deres familiemedlemmers ret til at færdes frit (opholdsdirektivet), artikel 4 og 27. Også efter disse regler kan medlemsstaterne begrænse den frie bevægelighed, når det sker af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed. Endelig bemærkes, at direktivets ordning tager udgangspunkt i hensynene bag Børnekonventionens artikel 3. Red Barnet bemærker i øvrigt, at den foreslåede ordning forudsætter, at de enkelte afgørelser er konkret og individuelt vurderede og afgjort.

5. Forslag om politiets mulighed for inddragelse af pas og udstedelse af provisorisk pas.

Red Barnet har ikke bemærkninger til bestemmelsen.

6. Forslag om nægtelse af pas eller inddragelse af allerede udstedt pas til en dansk statsborger, hvis der er truffet afgørelse om udrejseforbud efter straffelovens § 236, stk. 1, nr. 5.

Ingen bemærkninger.

Politiet kan udstede et provisorisk pas, hvis den, som har forbud mod at udrejse, har fået særskilt tilladelse til en specifik rejse, medmindre der foreligger modstridende vægtige hensyn, som taler derimod. Det provisoriske pas har samme løbetid som den midlertidige udrejsetilladelse.
Ingen bemærkninger.

7. Om indførelse af mulighed for hemmelig ransagning i sager om besiddelse og udbredelse af seksuelt overgrebsmateriale med børn.

Red Barnet er enig med Justitsministeriet i, at der kan være behov for adgang for politiet til hemmelig ransagning hos personer, som mistænkes for at besidde seksuelt overgrebsmateriale med børn, og at personer i sådanne kriminelle netværk vil kunne advare hinanden, hvis politiet er nødt til åbent at anmode om en ransagningskendelse.

Efter Red Barnets opfattelse er denne adgang ubetænkelig, så længe den, som ransagningen retter sig mod, underrettes efterfølgende.

Red Barnet er på den baggrund enig i forslaget om at udvide retsplejelovens § 799, stk. 1, således at bestemmelsen fremover også omfatter efterforskning af sager om overtrædelse af straffelovens § 235 om besiddelse og udbredelse af seksuelt overgrebsmateriale med børn.

8. Styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb

Efter forslaget skal der indføres en bistandsadvokat, hvis rådgivning begynder inden anmeldelsen til politiet og ophører i forbindelse med domsafsigelsen.

Det er en betydelig forbedring, at bistandsadvokaten kan rådgive den forurettede forud for en anmeldelse og igen efter domsafsigelsen.

Efter forslaget får forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210, 216-223, § 225 jf. §§ 216-223 eller 232, ret til en vederlagsfri samtale med en advokat forud for en eventuel anmeldelse til politiet. Det betyder, at forurettede i sager om seksuelle overgreb får ret til at modtage vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet.

Bistandsadvokaten skal ikke "efterprøve" sagen, men oplyse forurettede om proceduren og de formelle regler.

Red Barnet finder det positivt, at man vil styrke forurettedes muligheder ved at stille en bistandsadvokat til rådighed allerede inden anmeldelsen til politiet. Med henblik på den tilstand af forvirring, frygt, manglende overblik, selvbebrejdelser og skyld og skam, som forurettede kan befinde sig i efter et overgreb, er det glædeligt, at retsvæsenet stiller en bistandsadvokat til rådighed.

Red Barnet foreslår desuden, at bistandsadvokaterne skal gennemgå et fagligt opkvalificerende forløb for at sikre, at en ensartet behandling og varetagelse af børns rettigheder.

Forslag om ændring af retsplejelovens § 741 c, stk. 4, om opfølgende samtale i forlængelse af retssagen.

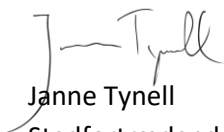
Red Barnet støtter forslaget om, at den forurettede efter domsafsigelse i sager om seksuelle overgreb får ret til en vederlagsfri samtale med den beskikkede advokat.

Forslag om indførelse af underretning af forurettede og tiltalte i sager om seksuelle overgreb.

Det foreslås, at retten i sager om seksuelle overgreb vil skulle underrette tiltalte og den forurettede om offentliggørelse af oplysninger om en skyldkendelse eller doms nærmere indhold. Underretningen vil skulle finde sted inden offentliggørelsen.

Red Barnet støtter dette forslag.

Med venlig hilsen

Janne Tynell
Stedfortrædende generalsekretær

From: CSU-FP-Jura <jura.center-for-sundhed@regionh.dk>
Sent: 08-10-2021 10:50:59 (UTC +01)
To: £Strafferetskontoret (951s18) <Strafferetskontoret@jm.dk>; Natasja Walbom <naw@jm.dk>
Subject: VS: Høring over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Region Hovedstaden har ingen bemærkninger i anledning af lovforslaget.

Med venlig hilsen

Signe Thorup
Chefkonsulent, Cand. Jur.

Mobil: 20 58 52 55
Mail: signe.thorup.01@regionh.dk

Center for Sundhed
Sekretariatet
Kongens Vænge 2, blok D
3400 Hillerød

Tlf: 38 66 50 00
Web: www.regionh.dk

Når vi behandler personoplysninger om dig, skal vi efter databeskyttelsesforordningen give dig en række oplysninger, herunder:

At formålet med at behandle dine personoplysninger er at sagsbehandle din henvendelse. Derfor registrerer vi dine personoplysninger i vores elektroniske sagsbehandlingssystem.

At du kan gøre brug af en række rettigheder, herunder retten til at se dine oplysninger og retten til at gøre indsigelse mod vores behandling af dine oplysninger.

Yderligere information

Du kan læse mere på www.regionh.dk/persondatapolitik

Du er også velkommen til at kontakte Region Hovedstadens databeskyttelsesrådgiver, Birgitte Hagelskjær Nielsen på www.region.dk/dpo

Denne e-mail indeholder fortrolig information. Hvis du ikke er den rette modtager af denne e-mail eller hvis du modtager den ved en fejltagelse, beder vi dig venligst informere afsender om fejlen ved at bruge svarfunktionen. Samtidig bedes du slette e-mailen med det samme uden at videresende eller kopiere den.

Fra: Trine Korsgaard <TKO@regioner.dk>

Sendt: 4. oktober 2021 16:00

Til: Jørgen Krogh <joergen.krogh@rn.dk>; Carsten Lind (<carsten.lind@stab.rm.dk>)

<carsten.lind@stab.rm.dk>; ham@rsyd.dk; Lisbeth Iversen (live@regionsjaelland.dk)
<live@regionsjaelland.dk>; Karen Lisbeth Trabolt <karen.lisbeth.trabolt@regionh.dk>
Cc: Iben Lindhardt Hjortshøj <Iben.Hjortshoj@stab.rm.dk>; Jane Brodthagen <jnb@regioner.dk>
Emne: Høring over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Kære sekretariatschefer,

Vi har modtaget dette forslag til ændring af straffeloven i høring, som I er velkomne til at sende rundt i systemet og svare direkte på til justitsministeriet, såfremt I finder det relevant.

Forslaget er opfølgning på regeringens udspil "Værn mod voksne der krænker børn" fra foråret og handler om en styrket indsats overfor børn der udsættes for diverse overgreb.

Der er frist for bemærkninger den 28. oktober.

VH Trine

Fra: Justitsministeriet <jm@jm.dk>

Sendt: 30. september 2021 14:14

Emne: Høring over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Se venligst vedhæftede filer.

Med venlig hilsen

JUSTITSMINISTERIET

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Denne e-mail indeholder fortrolig information. Hvis du ikke er den rette modtager af denne e-mail eller hvis du modtager den ved en fejltagelse, beder vi dig venligst informere afsender om fejlen ved at bruge svarfunktionen. Samtidig bedes du slette e-mailen med det samme uden at videresende eller kopiere den.

Region Hovedstaden anvender de personoplysninger, du giver os i forbindelse med din henvendelse. Du kan læse mere om formålet med anvendelsen samt dine rettigheder på vores hjemmeside: www.regionh.dk/persondatapolitik

From: Christen Albert Lauritsen <clauri@regionsjaelland.dk>
Sent: 26-10-2021 12:35:33 (UTC +01)
To: £Strafferetskontoret (951s18) <Strafferetskontoret@jm.dk>; Natasja Walbom <naw@jm.dk>
Subject: Høring over Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. - 2021-731-0089

Justitsministeriet
Strafferetskontoret

Sagsnummer: 2021-731-0089

Justitsministeriet har i mail af 30. september 2021 anmodet om en udtalelse om vedlagte udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Justitsministeriet har anmodet om en udtalelse senest d. 28. oktober 2021

Region Sjælland skal meddele Justitsministeriet – efter intern høringsrunde i regionen om vedhæftede udkast til lovforslag – at Region Sjælland ikke har nogen bemærkninger til lovforslaget.

Venlig hilsen

Christen Albert Lauritsen

Juridisk chefkonsulent

Region Sjælland

Ledelsessekretariatet

Alleen 15

4180 Sorø

Tlf. +45 93 56 69 24

Personlig e-post clauri@regionsjaelland.dk

www.regionsjaelland.dk

NOTAT

Bemærkninger fra Region Nordjylland til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere mv. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb)

Der er ikke bemærkninger til de anførte forslag om skærpede straffe for seksuelle overgreb mod børn, forbud mod sexdukke, som fremtræder som et barn, mulighed for at give udrejseforbud til personer, der er dømt for seksualforbrydelser begået mod børn og inddrage pas og hemmelig ransagning.

Bemærkninger til muligheden for at få en bistandsadvokat mv.

I psykiatrien får vores medarbejdere indimellem viden om forskellige typer af seksuelle krænkelser, herunder seksuelle overgreb mod børn.

Det kan fx være voksne patienter, som ifm ambulans behandling fortæller om overgreb i barndommen. Medarbejdere i psykiatrien søger jævnligt juridisk vejledning vedrørende overvejelse om politianmeldelse, da patienten i mange tilfælde har vanskeligt ved at tage stilling til, om patienten vil politianmelde forholdet. I den forbindelse vil en kommende ordning, hvor forurettede ved seksuelle krænkelser kan få vejledning af en bistandsadvokat have relevans for patienter i behandling i psykiatrien. Det er vigtigt, at psykiatriens medarbejdere har viden om ordningen og kan vejlede patienten herom.

Ud fra bemærkningerne til lovforslaget er der formentlig primært tænkt på situationer, hvor overgrebet nyligt er foregået, jf. det anførte om at der skal være mulighed for at komme i kontakt med en advokat døgnet rundt og at det tidsmæssige aspekt i forhold til at sikre bevis er inddraget.

Vi kan på denne baggrund foreslå, at lovbemærkningerne bør belyse, at ordningen er et tilbud også ifm ældre kriminelle forhold, som aldrig er politianmeldt, og hvor den forurettede kan have behov for vejledning fra en bistandsadvokat – samt eventuel belysning af forældelsesregler i den forbindelse.

Enhed:
Direktionssekretariatet

Sagsbehandler:
Merete Bonde
Jørgensen

Sagsnr.:
2021 - 10198

Dato:
22. oktober 2021

Hørings svar vedr. Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v.

Titel på høringsdokument: Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb)

Høringsmyndighed: Justitsministeriet

Generelle bemærkninger

Socialstyrelsen ser i lovforslaget en relevant styrkelse af indsatsen og retssikkerheden for børn i sager med seksuelle overgreb samt en styrkelse af forebyggelsen af, at dømte begår overgreb i udlandet.

Specielle bemærkninger (bemærkninger til de enkelte bestemmelser)

Lovforslaget beskriver en udvidelse af bistandsadvokaternes opgave i forhold til børns ret til en vederlags rådgivning før en eventuel politianmeldelse og en eventuel domsafsigelse. En samtale i forbindelse med domsafsigelse finder Socialstyrelsen meget relevant, da det vil dække et kendt behov for rådgivning hos barnet og forældrene.

Socialstyrelsen har dog følgende bemærkninger til forslaget om at give børn ret til en vederlagsfri samtale med bistandsadvokat før en politianmeldelse:

- Når samtalen med bistandsadvokaten skal gennemføres, før der foretages politianmeldelse, vil det udover at forsinke politiets efterforskning også forsinke de kommunale myndigheders håndtering af sagen, herunder kommunens opgave med at varetage beskyttelsen af barnets sikkerhed ift. overgreb.
- Det fremgår ikke af lovforslaget, om barnet kan modtage den vederlagsfri samtale med bistandsadvokat uden forældres samtykke. Såfremt samtalen med bistandsadvokaten kun kan gennemføres med samtykke fra forældrene, vil det kunne bringe barnets sikkerhed i fare i sager, hvor det er forældre/stedforældre eller nærmeste familie, der er under mistanke for at begå overgreb mod barnet eller den unge.
- Socialstyrelsen vurderer, at der ved gennemførelse af samtale med bistandsadvokaten før en anmeldelse kan være en risiko for, at børn og unge kan opleve sig ansvarlige for, hvorvidt der skal ske en politianmeldelse eller ej. Dette ansvar ligger hos de kommunale myndigheder. De kommunale myndigheders ansvar og rolle ift. politianmeldelse i disse sager fremgår ikke af lovforslaget.

- Det er væsentligt, at barnet under samtalen med bistandsadvokaten ikke får en oplevelse af at kunne forhindre en anmeldelse til politiet, ligesom det er væsentligt at være opmærksom på, at samtalen med bistandsadvokaten vil kunne påvirke en eventuel senere afhøring/videoafhøring af barnet samt politiets sporsikring og efterforskning.

VOLDTÆGTSOFRES VILKÅR

Justitsministeriet
Slotholmsgade 10
1216 København K
Att: Mette Johansen / Natasja Walbom

Fredericia d. 28. oktober 2021

Høringsvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn, styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb og underretning i sager om seksuelle overgreb).

Voldtægtsfres Vilkår har den 3. september 2021 modtaget udkast til lov om ændring af Straffeloven, retsplejeloven m.v.

Voldtægtsfres Vilkår er interesseorganisation for voldtægts ofre i Danmark. Vi arbejder for bedre vilkår for voldtægts ofre hos politi og retssystem, samfund og medier, og vi er uafhængige af politiske og økonomiske interesser. Vi vil styrke voldtægts ofres vilkår i samfundet ved at arbejde for en kompetent og retfærdig behandling af ofre i retssystemet, en fair og respektfuld behandling af ofre i medierne, og forbedre voldtægts ofres muligheder for hjælp til restitution. Vi formidler viden om voldtægt for at gøre op med myter og stereotype forestillinger, som kan stigmatisere ofrene.

Voldtægtsfres Vilkår stiller sig meget positiv overfor de fremsendte forslag til lovændringer, og vores kommentarer er følgende:

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1650 af 17. november 2020, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 1174 af 8. juni 2021, foretages følgende ændringer: I § 216, stk. 2, indsættes som 2. pkt.: »På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.«

Voldtægtssofres Vilkår mener ikke, at et barn eller en ung under 15 år kan give samtykke til seksuelle aktiviteter med en voksen. Et eventuelt udtalt samtykke er derfor ugyldigt, og der er tale om voldtægt. Vi mener, at der skal skelnes mellem en ung og en voksen, og derfor er vi enige i aldersgrænsen på 22 år. Vi opfordrer til, at man samtidig med, at lovændringen træder i kraft, laver et oplysningsarbejde blandt unge om lovens betydning.

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1445 af 29. september 2020, som senest ændret i § 3 i lov nr. 1174 af 8. juni 2021, foretages følgende ændringer: 1. I § 219 a indsættes efter stk. 7 som nyt stykke: »Stk. 8. I sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216-223, § 225, jf. 216-223, eller § 232, underretter retten tiltalte og forurettede, inden retten offentliggør indholdet af en skyldkendelse eller en dom på rettens hjemmeside.«

Hos Voldtægtssofres Vilkår ved vi, at bevisførelsen i en voldtægtssag, ofte går meget tæt på offerets privatliv og intimsfære. Alene det at høre eller genlæse beskrivelsen af en voldtægt, kan være retraumatiserende for offeret. Derfor kan retssystemets behandling af sagen være traumatiserende i sig selv, og for nogen føles som endnu et overgreb. Derfor mener vi i Voldtægtssofres Vilkår, at det er en rigtig god idé at varsle offeret, inden dommen offentliggøres for enhver på rettens hjemmeside.

I § 741 a indsættes efter stk. 3 som nyt stykke: »Stk. 4. I sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232, har den forurettede ret til en vederlagsfri samtale med en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet.«

Voldtægtssofres Vilkår bifalder, at det med lovforslaget fremover skal være muligt at vælge og tale med en bistandsadvokat forud for anmeldelser. Ikke sjældent hører vi ofre berette om at være blevet afvist eller talt fra en anmeldelse hos politiet ved en ”indledende afhøring”, hvor der ikke er en advokat til stede til at sikre forurettedes rettigheder. Derudover oplever vi også, at samtalen med en advokat forud for anmeldelsen kan gøre offeret mere tryk ved at skulle anmelde. Derfor mener vi i Voldtægtssofres Vilkår, at lovændringen på vil styrke ofrenes tryghed og på sigt hæve antallet af registrerede anmeldelser for voldtægt, hvilket vi bifalder.

I § 741 c, stk. 4, indsættes som 3. pkt.: »I sager om overtrædelse af straffelovens § 210, §§ 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232, har den forurettede ret til en vederlagsfri samtale med den beskikkede advokat efter eventuel domsafsigelse.«

I Voldtægtssofres Vilkår kontaktes vi ofte af ofre, som er i tvivl om, hvad rettens/politiets afgørelse betyder. Dommene/afgørelserne er skrevet i et meget formelt sprog, som ofte kræver særlige ressourcer og kompetencer at kunne tolke. Det bidrager ofte til misforståelser eller manglende forståelse, og vi prøver efter bedste evne at oversætte afgørelserne. Derfor bifalder vi, at forurettede fremover får adgang til en samtale med bistandsadvokaten efter dommen/afgørelsen, og får mulighed for at få svar på sine spørgsmål, som der ofte er mange af, og få lukket sagen på en ordentlig måde. Vi vil dog opfordre til, at forurettede får samme mulighed for samtale med bistandsadvokat efter henlæggelse af sag hos politiet.

Voldtægtsorfes Vilkår vil gerne opfordre til, at man foretager en revidering af hele Straffelovens Kapitel 24, for at opnå mere tidssvarende lovgivning, som flugter med konventioner og nutidens opfattelse af seksuel og kropslig autonomi.

Vi stiller os gerne til rådighed for dialog om ovenstående

Med venlig hilsen

Kirstine Holst

Forkvinde

Voldtægtsorfes Vilkår
Chr. Winthers vej 1B
7000 Fredericia

Telefon: 61 66 28 23

kontakt@offervilkaar.dk

www.offervilkaar.dk